

DIRVA

Nr. 29

Kovo-March 9, 1960

Cleveland, Ohio

CLEVELANDAS SU GĖLĖM SUTIKO SIBIRO KANKINĘ

Armonienę prie namų pasitiko būrys clevelandiečių su gėlėmis ir plakatu "Sveiki sugrįžę"

Ir paskutinis ilgai trukusios kelionės iš Pasvalio į Clevelandą kelionės etapas nebuvo be kliūčių, kai lėktuvas su laimingai besišypsančia Armonų šeima buvo miglos priverstas nusileisti Akrono, trisdešimt mylių nedaskridus Clevelando. Tik šį kartą Sibiro kankinės jau nebesukrėtė naujos abejonės, kaip anomis įtempto laukimo dienomis Maskvoje, apie kurias ji prasarė: "Galutinai patikėjau tik tada, kai pasiekėme Švediją".

Gerokai po vidunakčio laiminga šeima pagaliau pasiekė namus Clevelando priemiesty Willoughby Hills, kur jų laukė būrys pažįstamųjų ir plakatas "Sveiki sugrįžę". Armonienė buvo sutikta pagal lietuviškus papročius, su duona ir druska; atlikusi apeigą, ji paėmė nuo lėktuvės namų raktą ir įžengė vidun, kur ją sutiko laukiantieji, giedodami Ilgiausių metų.

Taip buvo baigta vienos iš daugelio nuo agresorių ir okupantų nukentėjusių šeimų kelionė, kurią Jonas Armonas su dukterimi pradėjo beveik prieš dvidešimt metų, o Barbora Armonienė su sūnumi užbaigė tik šių metų kovo aštuntosios rytą.

Armonų šeima buvo persikirta 1940 m. vasarą, kai juos Lietuvoje užklupo bolševikinė okupacija. JAV piliečiui Jonui Armonui ir Clevelande gimusiai duktėi Danutei buvo leista išvykti į Ameriką, o motina Barbora su neseniai gimusiu sūnum Jonu buvo priversti pasilikti ir laukti kol "per kelias savaites bus sutvarkyti dokumentai". Tas "dokumentų tvarkymas" nutęsė beveik dvidešimt metų, ir jis buvo paskubintas ir užbaigtas tik dėlto, kad, įsiterpus amerikinei spaudai bei žymiesiems asmenims, virto tarptautinio masto įvykiu, ir Kremliaus valdovai buvo priversti nusileisti viešajai opinijai, kad išgelbėtų savo prestižą.

Armonienei per tą laiką reikėjo išgyventi karus, okupacijas Sibiro tremtį, pereiti koncentracijos stovyklas. Lietuvoje ji išgyveno iki 1947 metų, iki nuvyko į Maskvą, amerikiniame ambasadoje pasitelrauti apie galimybes išvykti pas vyrą ir dukterį. Vos tik grįžus iš kelionės, bolševikai ją areštavo, apkaltindami šnipinėjimu. Kalėjime ji buvo tardoma be pertraukos penkias dienas ir naktis, kol pavargusi ir iškankinta sutiko pasirašyti viską, kas tik bus pakista. Pagal tą "prisipažinimą" karinis tribunolas ją nuteisė 25 metams į Sibiro koncentracijos stovyklą. Mažasis Jonukas buvo paimtas ir prieglaudą ir išgabentas į Mongoliją.

"Tų metų neįmanoma aprašyti," pareiškė Armonienė. "Tiems, kurie nėra ten buvę, tai tebus tik pasakojimas. O tiems, kurie ten buvo, jokių aprašymų nereikia."

Kalvinai ten buvo laikomi kaip gyvuliai stovyklose, kurios apsuptytos spygliuotų vielų eilėmis, sargybų bokštais ir vilkiniais šunimis. Daugelis pamišo ir tapo invalidais. "Aš mačiau moteris, kurios negalėjo paeiti be laz-

varomi būriais, ir jeigu kas nepajėgdavo išsilaikyti rikiuotėje, būdavo išvaromas šalin ir guldomas purvan. "Kartais visas būrys turėdavo ištisomis valandomis gulėti purve dėlto, kad kas nors išslysdavo iš rikiuotės."

1956 m., visuotinės amnestijos pasėkoje, Armonienė vėl buvo iššaukta teisman. Čia jai buvo pareikšta, kad jos byla iš naujo peržiūrėta, ir ji pripažinta nekaltą. Koncentracijos stovykloje ji jau buvo atkentėjusi devynerius metus.

Paleista iš koncentracijos stovyklos, Armonienė per Sibirą nusikasė iki Irkutsko, kur susirado sūnų. Po to jie grįžo Pasvalin ir gyveno iš siuntinių, kuriuos siųsdavo vyras ir duktė.

Kai buvo gauta žinia apie Chruščiovo pažadą, jaunas Jonas jau studijavo. "Aš nesuabejojau nė minutės, kai motina manęs paklausė, ar aš noriu vykti į Clevelandą," pasakoja jis. "Bet mano bendraklasiai buvo skirtingų nuomonių: vienai sakė, kad aš esąs kvailys, kiti kalbėjo, kad

Duktė Danutė džiaugiasi, kad motina namuose ir daugelio metų jų gelbėjimo rūpesčiai pasibaigė. The Cleveland Press nuotrauka

dy, bet buvo varomos į darbus. Ir aš pati negaliu laisvai vaikščioti nuo tų laikų," sako buvusi Sibiro tremtinė.

Jai reikėjo dirbti prie kelių statybos. Darban kalvinai būdavo

elgiąsi teisingai. "Jie visi manęs prašė parašyti laiškus ir pasakoti tiesą apie Jungtines Amerikos Valstybes--ar tikrai čia gyvenimas esąs toks blogas, kaip ten pasakojama."

Beveik dvidešimt metų užsitęsęs išdraskytos Armonų šeimos susijungimas įvyko kovo 8 d. rytą, savo namuose--Willoughby Hills, prie tebelaukiančios Kalėdų eglutės ir šventinių dovanų. Iš kairės: sūnus Jonas, B. ir J. Armonai, duktė Danutė. The Cleveland Press nuotrauka

AMERIKA PILDŲ PAŽADUS MAROKUI

JAV karo aviacija tyliai pasitraukė iš vienos savo strateginių bazių Maroke, be jokių išskilmių ją perduodama marokiečių armijai.

Tai buvo pirmasis žingsnis, pildant praeitą gruodį tarp prez. Eisenhowerio ir karaliaus Mahomedo V padarytą susitarimą, pagal kurį visos amerikinės bazės Maroke turi būti likviduotos iki 1963 metų. Išskilmių buvo vengiama dėlto, kad nesukėlus techninio ginčo tarp Prancūzijos ir Maroko dėl Ben Slimane bazės perleidimo.

Bazė buvo statyta tuo metu, kada Maroką tebevaldė prancūzai, ir sutartis dėl bazės teritorijos buvo sudaryta su Prancūzija. Vėliau, Marokui tapus nepriklausoma, sutartis nebuvo pakeista, ir bazės teritorija oficialiai skaitėsi Prancūzijos nuosavybe. Gruodžio mėnesį,

paskelbus JAV nutarimą evakuoti bazes, buvo galvota bazę perduoti marokiečiams bendroje amerikiečių ir prancūzų ceremonijose, tačiau marokiečiai, kuriems prancūzų kariuomenė vis dar tebėra "kolonializmo simbolis", buvo pareiškę protestą, tad dabar išskilmių visiškai atsisakyta.

Ben Slimane likusieji pa-

skutiniai JAV karo aviacijos kariai buvo perkelti į artimą Nouasseur bazę. Ben Slimane buvo pati mažiausioji JAV bazė Maroke iš 400 mil. dolerių kainavusios komplekso. Jos kaina buvo skaičiuojama 20 mil. dol. Pagal sutartį bazė buvo numatyta perleisti marokiečiams kovo 31 d., tačiau tai atlikta anksčiau.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* BRITANJIA pasiūlė Vak. Vokietijai ir kitoms Atlanto pakto šalims naudoti jos raketų bandymo poligoną Tolimųjų Hebridų salose, šturiniame Atlante. Pasiflymas iškilo ryšium su Vak. Vokietijos derybomis dėl bazių Ispanijoje.

* ATLANTE, prie Maroko, atrodė formuojasi povandeninis

vulkanas. Praeitą savaitę ten įvyko du stiprūs žemės drebėjimai, kurie sugriovė Agadiro miestą. Katastrofoje galėjo žūti iki 10,000 žmonių.

* INDIJOJE pasklido žinios, kad komunistinė Kinija pirmąją atominę bombą sprogdinsianti kovo 26 Sinklange. Vid. Rytuose kalbama, kad Prancūzija ruošiasi ateinančiomis savaitėmis sprogdinti savo pirmąją hidrogeninę bombą.

PREZ. EISENHOWERIS, grįžęs iš kelionės po Pietų Ameriką, pirmiausiai susidūrė su didėjančiu spaudimu padaryti sprendimą Kubos reikalui. Fidel Castro apkaltino JAV, kad ji dalyvavusi "sabotaže", kurio pasėkoje sprogo prancūzų laivas su šaudmenimis Havanos uoste. Ta ir kitos provokacijos gali priversti JAV imtis griežtesnės linijos prieš Castro režimą.

* LOTYNŲ AMERIKOS kraštų daugumas, kaip patiriama iš Jungt. Tautų sluoksnių, yra nusistatę nedalyvauti Kubos šaukiamose konferencijose, kurių svarstys pagalbą tiksliai atsilikuotiems kraštams. Konferencija turėtų įvykti rugpjūčio ar rugsėjo mėnesį.

* SOVIETIJA nepasirašytu straipsniu Izvestijoje apeliavo į Izraelį ir arabų kraštus, kviesdama švelninti įtampą Izraelio sienų ginc. Straipsnyje abi pusės kaltinamos, kad jos sulaužiusios 1949 m. ginklų paliaubų sutartį.

* PREZ. DE GAULLE pranašavo, kad Alžiras ateityje bus atskira teritorija, susirišusi su Prancūzija. Baigdamas savo trijų dienų kelionę po Alžirą, De Gaulle pareiškė, kad derybos su nacionalistais suklėliais būsimomis neįmanomos, kol suklėliai nepadės ginklų.

* HOLLYWOODE prasidėjo pirmasis istorijoje artistų streikas. Daugiau kaip 14,000 kino aktorių sąjungos narių nutraukė darbą septyniuose didžiosiose filmų gamybos bendrovėse reikalaudami, kad jiems būtų papildomai apmokama už televizijoje demonstruojamus po 1948 m. pagamintus filmus.

ARMONAMS SUSITIKTI DAUG PAGELBĖJO CLEVELAND PRESS

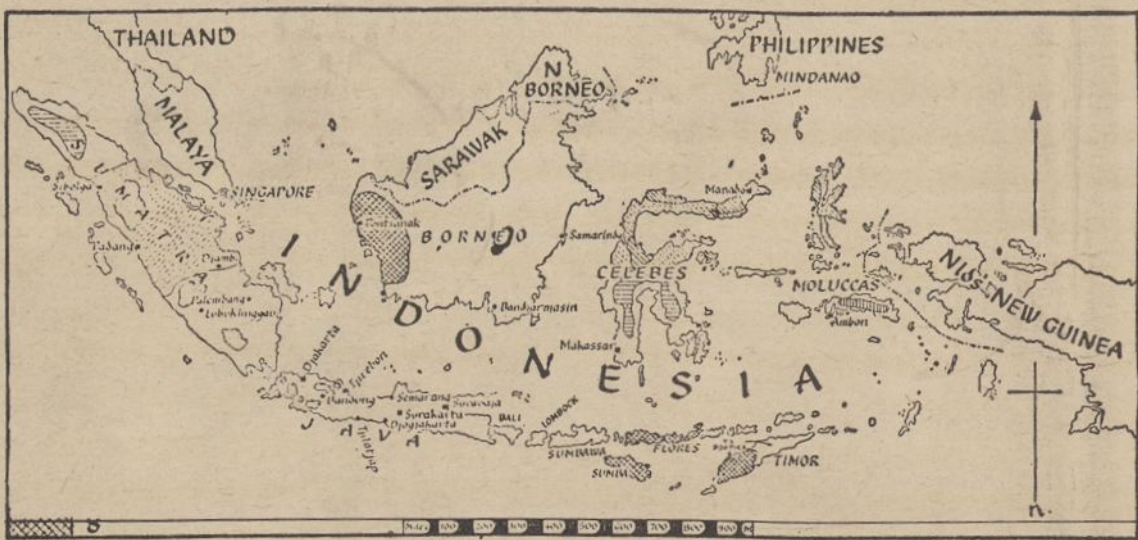
Cleveland Press į talką čia gyvenančiai Armonų šeimai daliai atėjo praeitą rudnį, kai Thompson Ramo Woolridge įmonių informacijos šefas William R. Crowell, anksčiau buvęs vienas to laikraščio redaktorių, paskambino vienam savo buvusių kolegų ir nupasakojo Danutės pastangas, besirūpinant gauti leidimą jos motinai ir broliui atvykti. Tai buvo Darbo šventės dieną. Po beveik valandą trukusio pasikalbėjimo, laikraščio redakcijos narys pasakė, kad Danutė turinti atvykti redakcijon ir smulkiau reikalą nušviesti.

1959 rugsėjo 8 Danutė, nešina pluoštu laikraščių iškarpų, laiškus ir nuotraukų, atvyko redakcijon. Ji buvo nuslysta pas reporterį Al Ostrovą. Po kelių valandų reporteris iš miesto žinių redaktorių Louis Clifford drauge su Danute nuėjo pas vyriausiąjį redaktorių Louis B. Seltzer. Po ilgesnio pasikalbėjimo buvo nutarta Kremlinui pasiųsti dvi kablegramas. Vienoje jų laikraščio vyriausias redaktorių apeliavo į Chruščiovo žmoniškumą ir "geresnį susipratimą, kuris atneštų taiką ir draugystę", antroje Da-

nutė maldavo leisti šeimai susijungti. Į kablegramas iš Kremliaus negauta jokio atsakymo.

Po savaitės Chruščiovas atvyko į JAV. Reporteris Ostrovą buvo pasiųstas į Pittsburghą stebėti Chruščiovo vizitą ir ieškoti progų išskelti Armonų reikalą. Rugsėjo 23 rytą jis skambino į redakciją, kad jam nesą vilčių susitikti su pačiu Chruščiovu ir tą reikalą išdėstyti žodžiu. Bet tą pačią dieną po pietų iš redakcijos buvo pranešta Danutei, kad ji turinti vykti į Pittsburghą ir susitikti su reporteriu Ostrovu. Beieškodamas kelių susitikti su Chruščiovu, Ostrovas kalbėjo ir su Menšikovu, kuris išklaušė jo pasakojimą ir sumurmėjo "pažiūrėsiu". Kiek vėliau Ostrovą susitikto su gubernatorium David Lawrence, kuris pažadėjo pagalbą. Priėmimo metu gubernatorių privėdė Danutė prie Chruščiovo ir pasakė: "Čia yra ta mergaitė, apie kurią aš pasakojau," Chruščiovas uždėjo ranką ant mergaitės galvos ir pažadėjo: "Mergaitė, savo motinos sulauksi labai greitai". Tačiau tas "labai greitai" užtruko penkis mėnesius. Per tą laiką Cleveland Press vyr. red. Seltzer parašė tūkstančius žodžių JAV valstybės departamentui ir sovietų pareigūnams, bepaliuvas klaidindamas Armonienės ir sūnaus išleidimo reikalą. Ir pasiųstam į Kopenhagą reporteriui Ostrovui dar reikėjo daugelį kartų skambinti į Maskvą, kol pagaliau praeitą penktadienį B. Armonienė ir sūnui Jonui buvo išduotos vizos, ir jie galėjo per Stockholmą išskristi į Kopenhagą susitikti su ten laukiančiais J. Armonu ir D. Armonaite.

KAIREJE: Būrys clevelandiečių, Armonų bičiulių ir organizacijų atstovų laukiančių Hopkins aerodrome į Clevelandą grįžtančios Armonų šeimos. Dėl rūkto lėktuvas galėjo nusileisti tik Akrono. Ir taip liko ten netektos gėlės ir nepasakyti sveikinimo žodžiai. The Cleveland Press nuotrauka

GINČAS DĖL NAUJOSIOS GVINĖJOS

Chruščiovo vanduo ant Sukarno malūno. - Papuasai nenori jungtis Indonezijoje.

Be rublinių kreditų, Nikita Chruščiovas Indonezijoje paliko komunikatą, kuris ypatingai pradžiuo prezidentą Sukarno. Pagal jį, Sovietija esanti pasiruošusi "paremti teisingas Indonezijos pretenzijas į Vak. Naująją Gvinėją". Tuo pareiškimu pradėta nauja ginčo dėl didžiosios Ramiojo vandenyno salos stadija. Sukarno gali vėl užsienių

politikon nukreipti savo gyventojų nepasitenkinimą dėl ūkinės būklės, kurią jis pats išprovokavo, pirma išvaramas olandus, o vėliau kiniečius.

XX šimtmečio pradžioje Naujoji Gvinėja buvo padalinta tarp trijų kolonistų: vakarinę pusę valdė olandai, o rytinę — britai ir vokiečiai. 1920 metų pabaigoje Tautų Sąjunga buvusią vo-

kiečių koloniją priskyrė mandato teisėmis Australijai, kuri jau 1906 metais buvo perėmusi dalį britiškiosios salos.

Nuo Indonezijos nepriklausomybės paskelbimo 1945 metais prez. Sukarno ir jo šalininkai nenuilstamai reikalavo, kad olandiškoji Naujoji Gvinėja būtų priskirta prie Indonezijos respublikos. Tam tebuvo tik vienintelis argumentas: iki 1945 metų Vak. Naujoji Gvinėja buvo dalis olandų kolonijos. Sukarno niekada nekėlė pretenzijų dėl australų valdomosios rytinės salos pusės, nors tai būtų toks pat logiškas ar nelogiškas reikalavimas, kaip ir vakarinės dalies.

Olandų Naujoji Gvinėja plotu prilygsta prieškarinei Vokietijai. Jos gyventojų skaičius nesiekia milijono. Kai 1545 m. portugalų jūreivis Ynigo Ortiz de Retez tą salą atrado, jį nustebino salos gyventojų panašumas su Gvinėjos negrais, ir todėl jis kraštą pavadino "Naująja Gvinėja". Po II Pasaulinio karo vakarinę dalis pradėta vadinti Irianu, nors tą vardą labiau naudoja kaimyninės valstybės, negu vietiniai gyventojai papuasai.

Nei kultūriškai, nei etniškai nėra jokios giminytės tarp papuasų ir indoneziečių. Papusai (malajaiškai: garbanotgalviai) priklauso melanėzų tautų grupei, o indoneziečiai — didžiąja dalimi malajiečių. Indoneziečių daugumas yra musulmonai, o Vak. Naujojoje Gvinėjoje viešpatuoja primityvinių religijų formos, kur papuasai nėra priėmę krikščionybės.

Naujosios Gvinėjos problema pirmą kartą iškilo apvaliojo stalo diskusijose Hagoje 1949 metais. Sutarimo, vis didėjant nuomonių skirtumams tarp Olandijos ir Indonezijos vyriausybių, nepasiekta. Į Indonezijos suverenumo sutartį buvo įtraukta klausulė, patvirtinanti Vak. Naujosios Gvinėjos status quo ir visu aiškumu pabrėžianti olandų administracijos tęstinumą.

Praėjus metams po sutarties įsigaliojimo, derybos tarp Olandijos ir Indonezijos turėjo būti vėl atnaujintos, ir jose išspręstas Iriano ateities klausimas.

Po to prasidėjo kontraversijos dėl to punkto aiškinimo. Džakarta atstovavo nuomonę, kad olandai po metų, t. y. 1950 gruodžio 27, su derybomis ar be jų, Iriano valdymą perleisti Indonezijai. Haga aiškino, kad status quo turįs pasilikti, kad klausimas busias išspręstas derybų keliu.

Olandijos administracijai skubant papuasus paruošti savivaldai, prez. Sukarno vertėsi agitacija. Jis nėrėsi iš kailio, kurstydami savo gyventojus, kai tik iškildavo Iriano klausimas. Indonezijos vyriausybės vardu

Žvalgybų kova

MAIŠATIS AGENTŲ PADANGĖJE

Šio ciklo tęsinuose buvo nupasakota visa eilė istorijų iš tarptautinės žvalgybų kovos, daugiausiai tarp amerikinių ir sovietinių slaptųjų tarnybų. Skaitytojas bus pastebėjęs, kad pasakojimai daugiausiai lietušokario laikotarpį ir ypač pastarąjį dešimtmetį. Tai tik įdomesnės viešumos iškilusios istorijos, o kiek jų dar nėra iškilusių, tegalima būtų patirti, tik įsiskverbęs į slaptųjų tarnybų seifus,

kartą buvo pareikšta, kad "Naujoji Gvinėja priklausanči prie Indonezijos, kaip vaikas prie motinos", nors tai sukėlė keblumų, kai Vak. N. Gvinėją lankančiai indoneziečių studijų komisijai nekarta prirėkė policijos apsaugos nuo "vaikų", kurie, matyt, nelabai pageidavo "motinos".

Ištisais metais kartojosi ne tik demagoginiai Sukarno priepuoliai, kuriuose Olandija buvo kaltinama "žodžio laužymu" ir vak. Nauj. Gvinėjos problema nurodinėjama, kaip "olandų agresijos ir olandiškojo imperializmo įrodymas". Iš Olandijos pusės nuolat bandomos atnaujinti derybos tęsėsi ištisais metais. 1950 m. buvo nutarta sudaryti komisiją N. Gvinėjos klausimui tirti, kurią sudarė trys olandai ir trys indoneziečiai. Derėtasi du mėnesius ir vienintelis rezultatas buvo baigminis komunikatas, iš kurio buvo aišku, kad abi pusės tebesilaiko savo nuomonių.

Olandija rėmėsi Jungt. Tautų deklaracijos 73 punktu, liečiančiu "sritis be savivaldos", kurioms, siekiant tarptautinės taikos, rekomenduojamas status quo, jeigu tai atitinka gyventojų interesus. Džakarta kalbėjo apie Indonezijos ir Iriano istorinį, kultūrinį ir rasinį bendrumą. Tiesa, 350 metų abu kraštai vienodai priklausė Olandijai, bet Indonezijos reikalavimai buvo priešingi papuasų norams.

Kulminacinį punktą ginčas pasiekė 1950 m. gruodį, kai naujai paskirtasis Džakartos užs. reik. ministris Roem pareikalavo Olandijos atstovą iki gruodžio 25 paskelbti pareiškimą, kuriuo priimtų Indonezijos pretenzijas į Irianą. Olandijos vyriausybė ultimatumą atmetė, ir Džakarta pareiškė, kad ateityje nebeprisipažinsianti olandų suverenitetu Naujojoje Gvinėjoje.

Olandijos socialistų partijos kompromisiniai pasiūlymai padėtį dar labiau sukomplikavo, kilo vyriausybės krizės, ir derybos galutinai nutrūko.

Dabar rėtinis Chruščiovo įsikišimas gali tą ginčą paversti tarptautine problema, rimtai grasinančia pasaulio taikai. Nes slaptuose pasitarimuose tarp Chruščiovo ir Sukarno buvę kalbėta ir apie abipusį karinių interesų suderinimą. Tik ligšiol dar neaišku, kokių mastu Chruščiovas yra Indonezijai pažadėjęs materialinę pagalbą agresijos atvejui.

bet... tam prirėkty naujų špi-onazių dvikovių...

Akylėnį skaitytoją neturėjo stebinti tų istorijų ir špių gausumas, toli gražu pralenkęs ankstyvesnius špiūnų istorijos etapus. Tarptautinės atominės--raketinės lenktynės ir šaltojo karo periodas sukūrė tokias sąlygas, kuriose špiūnų atvejai gausėja, kaip grybai po lietaus. Špiūnų išplito į visas gyvenimo sritis--politikos, mokslo, technikos, ūkio, net madų. Todėl neretai mūsų gyvenamasis laikotarpis vadinamas špiūnų amžiumi.

Šioje vietoje nekarta buvo minėta, kad nuolatinė kova vyksta ne tik tarp atskirų kraštų žvalgybų, bet ir tarp savųjų žvalgybų, kurių skaičius kiekviename krašte taip pat gausėja. Pilnesnio vaizdo dėlai galima paminėti jau viešai žinomas amerikines slaptąsias tarnybas: šalia CIA, kurios tikslas yra politinės, ūkinės, techninės žinios, čia dar esama eilės grynai karinių-- armijos G-2 skyrius, laivyno ONI, aviacijos IDAS, toliau bendroji karinė CIC, visiškai atskiras ir nepriklausomas FBI kontražvalgybos skyrius ir NSA, skirta vien šifro paslapčių reikalams, (su šio septyneto grupe nieko bendro neturi jau beveik šimto metų senumo "Secret Service", kurios uždavinys saugoti prezidentą nuo atentatų ir, iš kitos pusės, kovoti su pinigų klastotojais).

Nenuostabu, kad tarp tokių gausybės agentūrų išsilyga kompetencijų ginčai, konkurenciniai uždaviniai, varžybos, net muštynės. Ciklo pabaigai čia papasakosime viena tokių komišką įvykių.

1948 m. rudenį iš sovietų okupuotos Vokietijos zonos pabėgo du rusų lakūnai--leitenantai Pirogovas ir Barsovas. 1949 vasarį abu pabėgėliai atvyko į JAV, kur buvo suikti išskėstomis rankomis. Tylomis jie tuoj buvo įkinkyti į CIA veiklą. Abu gavo darbus ir butus Washingtono apylinkėse. Jiems buvo pažadėta JAV pilietybė, nors tam reikėjo apeiti vietinę techninę kliūtį: abu jie buvo buvę komunistų partijos nariai.

Pirogovui Amerika labai patiko, bet Barsovą netrukus apėmė nostalgija. Jis pradėjo Pirogovą įkalbinėti grįžti į "motinėle Rusiją", o pastarasis atvirkščiai--Barsovą įtikinėjo pasilikti. Pagaliau abu priėjo išvados, kad teliko tik vienas kelias--skirtis. Prieš atsiskaidindami, jie nutarė dar žmoniškai papietauti. Tam reikalui buvo pasirinktas "Trijų nušukietininių" restoranų sovietinės pasiuntinybės pašonėje. Po ilgesnio delsimo Pirogovas sutiko, nes jo "angelas sargas" užtikrino: Elks ramiai, nesirūpink, Aš arba mano draugas bus ten."

Prieš pietus Barsovas dar užsuko į sovietų pasiuntinybę su tvarkyti dokumentų. "Kai jis atėjo restoraną, buvo taip prisilėgtas ir nusiminęs, kaip ntekada anksčiau," vėliau liudijo Pirogovas.

Pirma abu rusai nuėjo į barą, kur išgėrė po porą "skaidriosios". Vienoje baro kertėje sėdėjo dvi gražios merginos, kurios, vyrams įėjus vidun, pradėjo kažką šnibždėti. Pirogovas sakosi tikrai girdėjęs, kaip viena rusiškai pasakiusi: "Jis! Bet jis nekreipė per daug dėmesio žinodamas, kad netoliese turi būti jo "angelas sargas".

Iš baro draugai buvo beieję priešais esančią valgyklą. Bet leiskime pasakoti Pirogovui:

"Vos tik mes įėjome koridoriun, staiga aplink mus atsirado penki ar šeši vyrai. Netaręs

žodžio, kažkas pradėjo mane mušti. Kitas griebė mane už dešinės alkūnės, užlaužė ranką ir uždėjo geležinę apirankę.

Tą pačią akimirka pamačiau, kaip priešais mane stovįs neaukšto ūgio vyrukas išsitraukė pistoletą. Jam spėjau įspirti į blauzda, bet prišoko antras ir pradėjo pistoletu kriaunimis kapti man galvą. Bet man vis dėlto pasisekė atsipalaiduoti. Aš šokau prie valgyklos durų ir atidariau jas. Tada pakilo dešimt ar penkiolika svečių, skubėdami pagalbon.

Dabar prasidėjo tikros muštynės. Aš ir šiandien nežinau, kuris buvo draugas ir kuris priešas. Viena teatsimenu, kad kažkas visa jėga bandė uždėti man ir antrą apirankę, bet jam nepasisekė."

Pagaliam vienam iš "draugų" pavyko pakenčiamai sveiką Pirogovą atpalaiduoti iš besimušančių tarpo ir taksu nugabenti namo. Bet vis dėlto reikėjo dar šaukti šaltkalvį, kad nuo dešimties nuimtų apirankę.

Kitą dieną amerikinė spauda skelbė sensaciją: "Komunistų agentai bandė pagrobti rusų pabėgėlių!" Tikroji tiesa išaiškėjo tik 1956 m., per senato vidinio saugumo komisijos tardymus.

Į muštynes tiesiogiai ar netiesiogiai nebuvo įveltas joks komunistų agentas. Kovojančias partijas sudarė dviejų skirtingų slaptųjų tarnybų žmonės, kurie, kaip senato protokole išsireiškėta, "deja, ne tuoj pat vieni kitus atpažino". Mat, jie vieni kitus laikė rusais. Kokios tarnybos ten mušėsi, komitetas nepasiekė iki šios dienos. Tik aišku, kad muštynėse nedalyvavo FBI.

Pagal kitus patikimus šaltinius, istorija vystėsi taip: viena iš slaptųjų tarnybų--ir tai buvęs imigracijos įstaigų slapstasis skyrius--pajutusi, kad Barsovas lankėsis sovietinėje pasiuntinybėje, įdarbina jį esant dvigubą agentu, jį norėjusi įsuižti, bet koridoriuje sumaišiusi su Pirogovu. Tada antroji įstaiga--greičiausiai CIA--įtarusi, kad Pirogovą nori pagrobti sovietų agentai, ir šokusi, jo ginti. Jai pasisekė ir laimėti. Tačiau, jų paguodai, senato komisija vis dėlto konstatavo, kad abi merginos bare tikrai buvusios sovietų agentės, kurioms buvę pavesta sekti Pirogovą.

Barsovas, kaip atsimename, grįžo į Sovietiją. Kas su juo vėliau atsitiko, žinios nėra. Pirogovas teigia, kad jis tuoj pat buvęs sušaudytas. Sovietų gi spauda teigė, kad jis ramiai gyvenęs tėvynėje. Šią versiją iš dalies patvirtino ir vienas amerikinis korespondentas Maskvoje.

Sovietai vėliau bandė susigrąžinti ir Pirogovą--legaliu, anot jų, keliu. 1956 m. kovo mėnesį sovietų pasiuntinybės įgaliotinis Genadijus Maškancevas nuvyko į Pirogovą gyvenvietę ir bandė jį įtikinti, kad viskas esą užmiršta ir atleista. Įrodymai jis pateikė tariamai originalų Barsovo laišką, kviečiantį grįžti tėvynėn.

Tačiau Pirogovas konstatavo, kad laiškas buvo sufalsifikuotas ir pranešė amerikiniams įstaigoms apie nepageidaujamą svečią. Maškancevas už mėnesio turėjo išvykti Rusijon. Tai buvo keturiolikmetis sovietų pasiuntinybės narys, kuris nuo 1950 metų buvo paskelbtas nepageidaujamu Amerikoje. Truputį anksčiau buvo išstremtas jo kolega Vasilijos Molevas, kuris buvo įsivėlęs į Stern-Soble-Zlatkovski istoriją.

Tačiau dvikovės tamsoje tebesitęsia ir toliau.

PABALGA

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamoj Taupymo Bendrovėj, kuri:

- moka 4% metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

- apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanouskas, Pres.

LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪSIOS RŪKYTI KUMPIAI, DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: Name

No. Street City State

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RŪSIES APDRAUDA

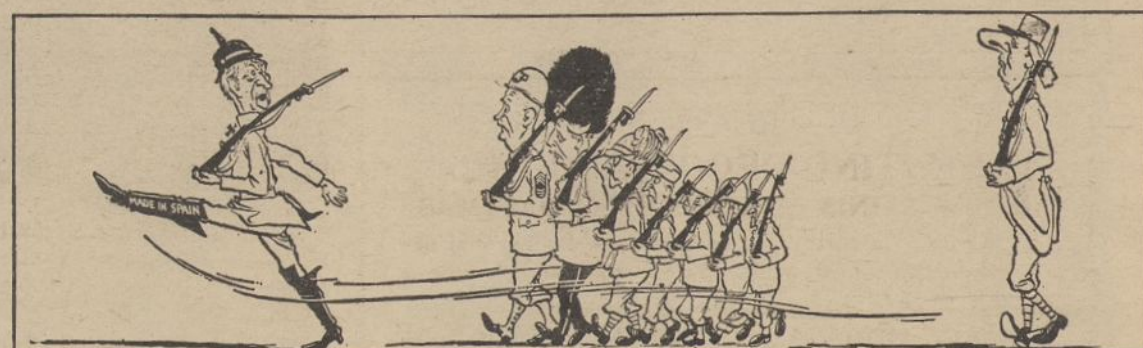
Kur tik besiruostumėt keliauti, tuoj susirūškit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: Market 2-4867

Kilus triukšmū dėl Bonos-Madrido derybų: "Kas dabar negerai? Dar vakar man prikaišiojote, kad atsilieku apsiginklavime".

Vaidila, drama ir autorius

Kitus kartus, kai mūsų Vaidilos teatras artėdavo į naują pastatymą arba Čiurlionio Ansamblis į savo tradicinį koncertą Clevelande, vis būdavau prašytas pabūti vieno ir kito kviesliu per Dirvą. Sutikdavau ne tiek dėl negebėjimo atsisakyti ar iš pareigos jausmo, kiek tikrai tikėdamas, kad Vaidilą verta matyti, o Čiurlionį — paklausyti.

Tada rašydavau, kad tik gaisras namuose ar šeimos nario netikėta mirtis pateisintų gyvo Clevelando lietu-

V. MARIŪNAS

sistatyti tikrąją pavarde. Artėjant premjeros dienai, aš vis dėlto jaučiu reikalą nusakyti žiūrovui mano tikrąją vietą šito įvykio rėmuose.

— O Kaip ši kartą?, telefonu aną dieną klausia Vaidilos meno vadovas Petras Maželis. Jis turėjo galvoje mano tradicines kvietines pareigas per Dirvą.

— Nieko šį kartą, — at-

derintojas, o taip pat ir sceninių situacijų kompozitorius. Judešys ir pauzė, akcentas ir idėjinės linijos atskleidimas yra pagrindiniai scenos meno elementai. O jų neduoda ir negali duoti autorius.

Režisoriaus išgyveno visumą ir nuteikė vaidybinei kūrybai savo aktorius. Autoriui jo veikalo kūrybinė sklaida scenoje yra toks pat naujas išgyvenimas, kaip ir kiekvienam kitam žiūrovui, su juo salėje sėdinčiam. Bent aš taip įsijaučiu į savo vietą Melo šventykloje pastatymo proga. Vaidilos administracija pagerbė mano pažiūrą ir sutiko rezervuoti man kėdę ne pirmoje eilėje.

Premjeros statymo metu autorius buvo privilegijuotas matyti ruošos užkulisius, apie kuriuos kitas žiūrovas tegalės turėti tik labai tolimą supratimą. Tegaliu čia tik priminti, kad šita ruoša Vaidilos aktoriams ir administracijai, o daugiausiai meno vadovui P. Maželiui, kaštavo neįsivaizduojamai daug dvasinės ir fizinės ištvėmės, visą laisvąjį laiką ir nemigą iki vidurnakčių, o taip pat ir žymių materialinių išlaidų.

Šitokia įtampa tegalima pakelti tik iš didelės meilės savo tautai ir jos kultūrai. Todėl, kai Vaidilos teatro žmonės mus kviečia sakysdami, ateikite pasižiūrėti, ką mes kuriame, jie nesako — ateikite mūsų atlyginti.

Dėkui Dievui, kad mums nereikia atlyginti Maželiams, Mikulskiams ir Barzdukams. Kitaip liktume be teatro, be ansamblių ir be visuomeninio darbo. Mes niekada neturėsime lėšų atlyginti rašytojams ir laikraštininkams, menininkams ir visuomenininkams, nes jų darbas per brangus pinigais skaičiuojant. Tegalime jį tik veltui priimti. Šį kartą priimkime:

**Vaidilos premjera
kovo 12 d., 7 v. v.
Slovėnų salėje.**

Būtinai įsidėmėkime Vaidilos teatro prašymą: nesivėluokime. To reikalauja dramų pobūdis. O taip pat ir puikių Clevelando žiūrovų geras vardas.

MYKOLAS (Vladas Plečkaitis):--Tu esi baisus, Kleopai. Kodėl tu visa tai man pasakoji? Tu žinai viską apie Ritą. Tu savo tragediją nori man drąsos įkvėpti. Sakyk, maldauju tave, kas buvo su Rita?

KLEOPAS (Ignas Gatautis):--Kodėl jos pačios nepasiklausai? Jei jos sielą kas slepia, išpažintis būtų vienintelis kelias į laisvę. O ir tu gal rastum savo žemę. Kasdienišką, bet nebesiubuojančią.

V. Pliodzinsko nuotrauka

Dalila Mackialienė, Romas Zorska, Vladas Plečkaitis ir Nijolė Maželienė, šį šeštadienį Slovėnų salėje Clevelande vaidina V. Mariūno dramą "Melas šventykloje".
V. Pliodzinsko nuotrauka

Režisoriaus Petras Maželis tariaisi su dramų "Melas šventykloje" autoriumi Viktoru Mariūnu pastatymo reikalais.

V. Pliodzinsko nuotrauka

vio neatėjimą į vaidinimą ar koncertą. Ir iki šiol dar neteko girdėti priekaišto, kad būčiau be reikalo kvietęs. Vaidila ir Čiurlionis dar nieko nenuvylė.

Šį kartą Vaidilos teatras vėl artėja į naują pastatymą kovo 12 d., Slovėnų salėje. Jo pasirinkta drama — Melas šventykloje.

Pradėdami darbą, vaidiliečiai nieko nežinojo nei kas tikrasis dramų autorius, nei kur jis gyvena. Autorius tikėjosi šita slapvardinę privilegiją išsaugoti ne tik per repetavimo laiką, bet ir per pačią premjerą. Tačiau klūtys, kurios tokiomis sąlygomis stabdė režisoriaus ir jo bendradarbių veiklą, pasidarė nenugalimos. Todėl autoriui teko ir teatrui, ir visuomenei pri-

sakiau. — Argi autoriui dera kalbėti apie savo dramą ir jos pastatymą?

— Pasirašytum slapvardinę premjeros ruošoje lyg trūkų, jeigu nematytume įprastinio paties kvieslio Dirvoje.

Kas yra autorius jo dramų vaidinime? Klausiau savęs, baigęs kalbėtis su rež. P. Maželiu. Įvykio analizė davė visai paprastą atsakymą: autorius stebis savo dramų pastatymą scenoje, yra tik eilinis žiūrovas ir niekas daugiau.

Įvykis scenoje yra vaidybinis menas. Menas gimsta tik per vienkartinį kūrybos aktą. Jį teikia to ar kito vaidmens aktorius.

Režisoriaus yra aktorius įkvėpėjas, skatintojas ir

Kaimo kalvis Peppone, neseniai komunistų sąrašuose išrinktas Italijos senatorium, sporto lažybose tampa slaptu milijonierium ir pinigus pasideda pas tūlą sukčių, kuris veikia, prisidengdamas religiniais tikslais. Jo suktųbėms vieną dieną išryškėjus, Peppone, vykdydamas partijos liniją, viešu manifestu pasmerkia sukčių ir kunigus. Kunigas Camillo, kuriam slapto milijonieriaus istorija puikiai žinoma, grasina Pepponei visą istoriją iškelti aikštėn, jei tas neatsipirks neįprastai kaina: Peppone jį turįs priimti komunistų grupėn, kuri pakviesta į Rusiją.

(6)

Savaite vėliau draugas Camillo Tarocci iš XY miesto komunistų partijos skyriaus gavo pranešimą, kad jis esąs vienas iš dešimties, kurie buvo pasiūlyti ir

burtų keliu atrinkti atostoginei kelionei po Rusiją. Apsirūpinęs stipriu faneriniu lagaminėliu, draugas Don Camillo nedelsdamas nuvyko į partijos centrą Romoje, kur jis susitiko su kitais "išrinktaisiais".

Jaunas valdininkas apžiūrėjo būrelį, kurį draugas senatorius jam pristatė, ir pasakė trumpą, griežtą kalbą:

--Draugai! Jūs keliaujate į Sovietų Sąjungą su aiškiai nurodytu uždaviniu visa stebėti ir įsidėmėti savo ir kitų naudai, kad grįžę galėtumėte savo draugams ir priešams pareikšti, koks taikus ir linksmas gyvenimas yra darbščiajame socializmo krašte, ir koks didelis pažangos bei civilizacijos švyturys tas kraštas yra. Tai jūsų misija.

Tuo tarpu Peppone, lyg nuo mažakraujystės miręs, išbalso, kai Don Camillo pasiprašė žodžio.

--Drauge, mums tikrai neapsimokėtų daryti tokios ilgos kelionės vien tik tam, kad galėtume draugams papasakoti, ką jie jau ir be to žino, ir priešams nušviesti, ko jie vistiek nepripažins. Mano nuomone, partija turėtų mums patikėti ir misiją, kad mes perduotume sovietiniams draugams linksmai trykštančią, dėkingą šypseną visos tikros italų liaudies, kuri pagaliau pasijuto išvaduota iš baisios karo grėsmės.

--Savaime suprantama, drauge,--suerzintas sumurmėjo jaunasis valdininkas,--Tai jau savaime suprantama.

Jaunasis valdininkas, iškėlęs galvą ir nepaprastai išsikeičęs išėjo, o Peppone piktai dėstė:

--Savaime suprantamo dalyko nereikia ypatingai iškelti; be to, su kuo nors kalbant, reikia paimti tinkamą toną. O gal tu tikrai nežinai, kas šis draugas yra? Don Camillo šaltai atsakė:

--Žinau labai tiksliai: dvidešimt vienerių metų jaunuolis, kuris keturiasdešimt penktaisiais tebuvo tik dešimties metų. Tai, gi, jis nekovojo, kaip mes, kalnuose, neturi supratimo apie karą, o juo labiau apie psichologinę apimtį kelionės, kurią draugas Chruščiovas neseniai atliko Jungtinės Valstybės, o taip pat negali teisingai suvokti nusiginklavimo ir taikos klausimų svarbumo.

--Labai teisingai, --pasakė draugas Nanni Scamoggia, bernas iš Trastevero, platus, kaip buivolai, išdidus, kaip Markus Antonijus ir nuo galvos iki kojų ištisas "aš švilpiu į viską" tipas,--tiksliau panagrinėjus, jis negali būti valdininkas, taip!

--Nekalbant jau apie tai, kad valdininkai pagimdo biurokratią,--papildė milanietis draugas Valteris Rondella.

--Čia nėra mūsų celės posėdis,--aštriai nukirto Peppone,--Žiūrėkime tik, kad nepraziūpos-tume traukinio.

Jis energingai išėjo priekiniu, praeidamas pro Don Camillo jam sviedė tokį atomus skaldantį žvilgsnį, kuris būtų galėjęs sutrupinti ir granito stulpą.

Don Camillo ramiai išlaikė miną viskuo patenkinto draugo, kuris bet kokia kaina ir nepaisant, kad beatsitiktų, visur ir visada sakys tai, kas atspausdinta "Unitoje".

Traukinyje Peppone turėjo tik vieną rūpestį: nė minutėi nepaleisti iš akių to praeikto draugo Tarocci Camillo. Todėl jis ir atsisėdo priešais jį, kad geriau galėtų sekti. Tačiau Don Camillo atrodė neturįs ne mažiausios intencijos ruošti jam sunkumus. Priešingai, jis išsitraukė iš kišenės raudoną odą irišta tomelį, kurio viršelyje buvo auksinėmis raidėmis įspaus-tas kūjis su plautuvu, apsisakė nepermatoma mina ir įsigilino į skaitymą, nekreipdamas nė mažiausio dėmesio į kitų pokalbius. Laikas nuo laiko jis pakeldavo savo žvilgsnį nuo knygelės, akimis klajodamas po kaimus ir laukus, kurie slinko pro traukinio langus.

Tai jis tęsė gana ilgokai ir, kai pagaliau jis užvožė raudonąjį tomelį, besiruošdamas kišti kišenėn, Peppone prabilo:

--Atrodo, labai įdomi lektūra, drauge.

--Labai įdomi,--sausai atkirto Don Camillo.--Tai Lenino minčių rinkinys.

Ir ištiesė knygą jam, Peppone pavartė.

--Gaila tik,--pridūrė Don Camillo,--kad tai prancūzų laida. Bet jei tu nori, aš galiu kai kurias vietas išversti.

--Ačiū, drauge, pasitaupyk pastangas,--atsakė Peppone, užvoždamas knygelę ir grąžindamas jam. Paskui jis metė skubų žvilgsnį į kitus ir atsiduso: jie miegojo arba vartė žurnalus. Nė vienas nebus pastebėjęs, kad Lenino minčių rinkinys buvo ne kas kita, kaip katalikų dvasiškių privalomų maldų rinkinys lotynų kalba, trumpai, brevijorius, kurio raudonose viršeliuose buvo įspaus-tas kūjis su plautuvu bei daug žadąs titulas "Pensėes de Lenine" bet tik dėl akių!

(Bus daugiau)

**Geriausai sveikinimai ir linkėjimai visiems
mūsų draugams ir rėmėjams**

**LOUISVILLE TITLE
INSURANCE CO.**

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable
Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

**V. RICKUS
PAINTING-DECORATIG INC.
RESIDENCINIS IR KOMERCINIS DAŽYMAS**

Korporacija turi pilnus apdraudimus. Įkainavimai nemokami. Klientų patogumui turime taip pat specialistus medžio, tinko ir kitiems namų remonto darbams.

Dabar jau yra pats laikas tartis dėl pavasario darbų.

Telefonuokite: PO 1-6035

658 E. 162 St., Cleveland, Ohio

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Kova dėl išdraskytų šeimų sujungimo

Neseniai buvome liudininkais, kada didelėmis pastaromis, iš anapus geležinės uždangos, atvyko keli lietuviai. Įsidėmėtiną atgarsį ne tik mūsų pačių, bet ypač amerikiečių spaudos, radijo ir televizijos programose, susilaukė chigagiečių Leonų vaikai, o dabar clevelandiečių Armonų išdraskytos šeimos susijungimas.

Retas kuris iš lietuvių nežino, kad tai įvyko tarpininkaujant įtakingiems asmenims ir dideliu amerikiečių spaudos spaudimui, kada, lankydamasis šiame krašte, Chruščiovas negalėjo neduoti pažadų, kad jie bus išleisti. Pasidarė taip, kad geriau jau juos išleisti, ir apie save dar šiekį tokį vardą sudaryti, negu įprastiniu metodu pažadus laužyti.

Neabejotina, kad iš anapus geležinės uždangos išleidžiant B. Armonienę ir sūnų, komunistinėje gerklėje buvo pats aštriausias ir nemaloniausias kaulas. Juk jiems teko išgyventi pačias baisiausias Sibiro tremties sąlygas. Dėl jų išlaisvinimo vyko beveik dvidešimt metų atkakli kova, į tą kovą buvo pasisekė įjungti labai daug įtakingų šio krašto ir politikų ir laikraštinių. Ir tik šiose kovos aplinkybėse reikėjo išleisti labai malonius savo sukurto pragaro liudininkus.

Visi šie Leonų, Armonų ir kitų lietuvių pavyzdžiai yra kova dėl išdraskytų šeimų sujungimo. Sudraskytų šeimų karc aplinkybėse, Lietuvą pavergiant, arba jai iš vieno į kitas okupantų rankas einant. Ir štai, tiek metų praėjus, gražyliams politikams kalbant apie pokario metus, išdraskytos lietuvių šeimos tebegyvena tuos pačius susijungimo rūpesčius. Ir visi junta, kad be didelės ir įtakingos paramos tai negali įvykti. Reikia stiprių pečių, kurie paremtų, kad vieno ar kito prašymas būtų išklaustas. O kas to neturi, tas neturi ir jokios vilties savo artimųjų susilaukti.

Neseniai man tuo reikalu teko kalbėtis su vienu įtakingu ir energingu Clevelando lietuviu gydytoju. Ir jam pažadėjau, kad keltas mintis paskelbsiu, nes jos tikrai vertos dėmesio.

Jis savo nuomonę maždaug taip aptarė: "Aš, sako, niekad nesutiksiu nusilenkti Chruščiovui, jo maldauti ir jam dėkoti, kad jis išleisti mano artimuosius, kurių esu išsiilgęs ir noriu sulaukti. Man Chruščiovas yra bails Lietuvos okupantas ir lietuvių tautos žudikas. Bet aš, kaip laisvas žmogus turiu teisės kitais keliais reikalauti, kad mano šeimos nariai būtų išleisti. Geriausia proga, kalbėtojo nuomone, esanti dabar kada JAV prezidentas Eisenhoweris ruošiasi kelionei į Maskvą: Reikia lietuvių veikniams susirūpinti ir padaryti viską, kad toks reikalavimas — išleisti sudraskytų šeimų narius — būtų ten nuvežtas. Ir ne tik būtų nuvežtas, bet ir reikalaujama jo vykdymo".

Žinoma, jei taip pasisektų, o pasisekti turėtų, tai viena la' ai skaudi ir pūluoianti žaizda būtų apgydyta. Apgydyta, išvengiant to maldavimo ir vėliau dėkojimo, kuris dažnam nemaloniu kasnui gerklėi springsta. Kad ir kaip mes esam savųjų išsiilgę, bet kai šiuo atveju, kada išleidžia vieną ar kelius iš anapus geležinės uždangos ir šokam dėkoti, mes tuom pačiu dėjojam okupantui, klasta mūsų kraštą pavergusiam ir mūsų žmones žudančiam.

Mums, tikrai, šiuo atveju reikia siekti tokių teisėtų savo artimųjų atgavimu keliu, kurie nei mums asmeniškai, nei lietuvių tautinei grupei, iokių orikaisčių negalėtų padaryti. Juk jei mes pradėsim savuosius gelbėdami nuolankiauti ir vieni už kitus geriau lankstyti, tai nežinia kur galim nusilankstyti. Bet iš kitos pusės, kada nėra normalaus teisinio kelio juos atgauti, suprantamos ir iki šiol vykdytos pavienės pastangos.

Kova už išdraskytos šeimos sujungimą yra šventa kova. Kas ją veda, savo šeimos neišsižada, visų mūsų akyse yra ir didesni ir labiau pagirtini. Vienok ta kova, kaip tas lietuvis gydytojas man kalbėjo, turi turėti ir tokias formas, kuriose mes iškiltume be iokių priekaištų. O tai bus tik tada, kada sutelktinėmis pastangomis bus iškovota normalus išdraskytų šeimų sujungimas. B. G.

ESU BUVĘS TO ĮVYKIO DALYVIS

Dirvoje buvo atspausintas A.V. straipsnelis-Trylika sušaudytų arba "Mergelių salos" tragedija. Tame straipsnyje yra labai daug autorius gyvos vaizduotės, nutolusios nuo tikrovės. Kadangi esu buvęs tos tragedijos liudininku, čia noriu tai atitaisyti.

1941 m. birželio 23 d. pirmadienį, A. Panemunė prasiėjo partizaniniai veiksmai. Birutės

gatvė esantieji ginklų sandėliai buvo išplėsti. Raudonojo Kryžiaus Sanatorijos ligoniniai buvo prisinešę daug šautuvų ir kitų ginklų.

Pirmadienį po pietų pradėjo atsirasti pirmi sužeistieji-partizanai ir raudonarmiečiai. Vakarė Sanatorijoje atsirado pirmas ir vienintelis sužeistas karininkas, politrukas, su peršauta

KAIP ANTANAS OLIS NUĖJO PRIEŠ SROVĘ

JONAS PAPLĖNAS

1945-ji metai... Oficialioji JAV ir kitų vakarų sąjungininkų politika Sovietų Sąjungos atžvilgiu yra pasiekusi meilės zenitą. Bolševikas yra geriausias vakariečio draugas, o Stalinas --ne

krūtine. Jo pavardę gerai atsimenu- Ponomarenko. Jisai su žmona gyveno A. Panemunėje. Peršovė ji, kaip vėliau paaiškėjo, A. Panemunės gyventojas, mano pažįstamas šis, kuris vėliau teiravosi apie peršautojo sveikatą. Drauge su Ponomarenko Sanatorijoje atsirado ir jo žmona, kuri jį visą laiką globojo.

Ties Sanatorija buvo iškabinta Raudonojo Kryžiaus vėliava ir ligoniams buvo įsakyta, kad išneštų lauk visus ginklus. Jei norį partizanauti, tegul išeina iš Sanatorijos, nes Sanatorija teikia pagalbą visiems sužeistiesiems.

Ligoniai paklausė, bet, kaip vėliau paaiškėjo, ne visi. Antradienį, birželio 24 d. nuo pat ankstyvo ryto, pro Sanatoriją, Zuikinės kaimo linkui, pradėjo traukti raudonosios armijos daliniai. Apie 9 val. ryto iš antro Sanatorijos namų aukšto jie buvo apšaudyti. Vėliau paaiškėjo, kad tai buvo padaryta ligonio, pasislėpusio šautuvą ir šovinius.

Sanatorija buvo apsupta ir į ją įėjo karininkas su tuzinu kareivių. Jokio daužymo ar spardymo nebuvo. Su karininku man teko kalbėti. Užtikrinau, kad mes teikiame lygią pagalbą visiems sužeistiesiems, ir jis pats gali įsitikinti, kaip su sužeistaisiais raudonarmiečiais elgiamasi. Taip pat pasakiau, kad negalim būti atsakingi, jei kas pro langą šovė.

Karininkas liepė padaryti kratą. Katilinėje buvo rasti 7 šautuvai su šoviniais. Tada karininko laikysena pasikeitė. Jis kreipėsi į mane sakydamas, kad aš melavau, ir mes visi esam fašistų gauja. Liepė surinkti visus vyrus. Pakeltomis rankomis išvarė į Sanatorijos ūkį. Iš viso buvo 8 vyrai, bet nebuvo nė vienos moters.

Tarp tų aštuonių vyrų ir aš buvau. Ūkelyje atsirado daugiau karininkų, jų buvo trys, ir vienas pranešė, kad esam nusikalte karo įstatymams, po Raudonojo Kryžiaus vėliava apšaudė kariuomenę, tai būsime sušaudyti. Tuo momentu atsirado minėto politruko žmona ir pradėjo prašyti sužeistųjų raudonarmiečių vardų, nieko blogo nedaryti medicinos personalui, nes su sužeistaisiais raudonarmiečiais gerai elgiamasi. Tada vyresnysis karininkas liepė sušaudyti 4 vyrus, o kitus 4, jų tarpe ir mane, nuvaryti atgal į Sanatoriją. Taigi pirmieji keturi vyrai (sanitarai, sargas ir mūšymonterio B. Sūnus), kaip vėliau paaiškėjo, buvo nuvaryti į tą salą, kur jų nukankinti lavonai buvo surasti vokiečiams užėjus.

Mes buvom atvaryti į palatą, kur gulėjo sužeisti raudonarmiečiai. Minėtas politrukas man suriko, kad pulčiau į jo lovą, ir tada tegul ima drauge ir ji. To aš nepadariau, tačiau efektas buvo didelis. Po to mus paleido grąšindami, kad būsime visi likviduoti, jei kas atsitiks sužeistiesiems raudonarmiečiams. Bet viskas laimingai pasibaigė. Raudonarmiečiai daugiau nebesugrįžo.

K.V.,
Ohio

Nuotrauka gera, tik parašas netikęs

Paskelbta Dirvoje konkursinė nuotrauka Nr. 42 buvo įdomi. Du broliukai ir viduryje, turbūt, sesytė, atidžiai žiūri į televizijos aparatą. Gaila, kad veidukų nematyti, bet vistiek nuotrauka gera. Po ją padėtas parašas "Židirim televiziją"... Parašas gal nėra nereikalingas, nes nieko naujo nepasako ir nepaaiškina. Juk ir taip aišku, kad čia jie žiūri televiziją.

Man būtų labiau patikę, jei parašas apačioje būtų turinęs ir pasakytų tikrą tos nuotraukos turinį. Pavyzdžiui, "Mūsų jaunimo tautinė veikla" ar kaip nors panašiai...

K.B.,
Los Angeles

kas kitas, o tik geras senas dėdė Josifas.

Taip kalba valstybių vyrai ir taip skelbia spauda, mokyklų vadovėliai ir kariuomenės štabų brošiūros, skirtos kariams šviesti.

Į Unros organizaciją pasiųsti bolševikų agentai dirba. Jiems talkina prisiplakę sukčiai. Sutelktinio jų darbo vaisiai netrunka pasireikšti. Tremtinių stovyklose klesti medžiaginis skurdas ir moralinis teroras. Stovyklų kilnojimai, nuolatiniai skryningai, grasinimai, tautinių vėliavų niekinimas, organizacijų varžymas, spaudos cenzūravimas, visiškas stovyklų įnamų nužmo-

Senatorius C. Wayland Brooks, A. Olis, Kalifornijos gubernatorius Warren ir Illinois gubernatorius Dwight Green prezidento rinkimų metu 1948 m.

ginimas ir sovietinių patikėtinių vizitai--visa stekia vieno tikslo: įtikinti pabėgusius ir išvežtuosius, kad jie turi vieną kelią, --kelią į bolševikų glėbį. Uo-lesnieji pabėgėlių ir išvežtųjų grąžinimo idėjos vykdytojai, kai įtaigojimui nepadedą, griebiasi klastos, o kartais ir jėgos.

Ne madoje, regis, buvo ir čia, Amerikoje, nepalankiai kalbėti apie dėdės Josifo režimą. Madingiau buvo rodyti palankumą jam ir jo žygiams, kad ir kruviniesiems... Ir ne tik salioniniuose bolševikų simpatikų rateliuose, bet ir valstybinėse institucijose.

BLAIVUS BALSAS APSVAIGUSIOJE APLINKOJE

Ir tuo Kremliaus žygių garbinimo metu atsirado žmogus, kuris drįso garsiai tarti "nemadingą" žodį. Tas žmogus--Antanas Olis, nuo pat jaunystės įsijungęs į politinį darbą ir visą savo amžių pašventęs tėvų žemės interesams ginti, nors pats tos žemės niekad nebuvo matęs.

Prieš 15 metų pasakė Washingtono kalbą, kuri ir šiandieną yra tiek pat aktuali, kiek ji buvo anuo metu.

1945 m. kovo 23 d. Amerikos Lietuvių Misijos vakarienėje Statlro viešbutyje Washingtono, kurioje dalyvavo nemaža Kongreso narių ir laikraštinių, Ant. Olis, numatydamas tuometinio politinio kurso pavojingumą, savo kalboje pabrėžė, jog "Washingtono yra daug kalbų, kad mes turėsime daryti nuolaidų, kad mes turėsime paaukoti kai kuriuos principus, kad kai kurios mažos valstybės ir nekalti jų žmonės gali būti pažeisti, nustatant mūsų pokario pasaulį".

Drąsiai ir atvirai pasisakęs prieš pataikūnišką liniją, A. Olis gausią auditoriją įspėjo, kad "ne tik nėra reikalo daryti nuolaidų arba aukoti mūsų principus, bet kad tai daryti būtų pražūtinga pastoviai taikai" ir pridūrė, kad "todėl, gerų norų skatinami, mes kaip Amerikos piliečiai, kaip rinkikai, šį vakarą sušaukėme šį susirinkimą pareikšti mūsų atstovams vyriausybėje savo pažiūras šiuo gyvybiniu karo klausimu".

VISA NUODEMINGA--KAS ANTIRUSIŠKA!

Priminę, kad Roosevelto ir Churchillio 1941 m. paskelbtos Atlanto Chartos vienas principų, dėl kurių JAV kariauja su priešu, yra mažųjų tautų teisė į apsisprendimą ir nepriklausomybę, A. Olis pabrėžė, kad niekam, rodos, neturėtų kilti klausimas dėl Lietuvos teisės į nepriklausomybę. Ir čia pat nusišėbėjo, kad valdžios sluksniuose

pateikė konkretų planą, kuriuo "rinkimai turėtų būti prižiūrimi sąjungininkų komisijos su visų trijų didžiųjų sąjungininkų atstovais, kad tie rinkimai būtų laisvi nuo išorės spaudimo. Šios pažiūros,--tesė jis, --laikosi didelė Jungtinių Valstybių piliečių dalis ir ji turėtų būti paremta jų (JAV) atstovų San Francisco konferencijoje".

Baigdamas, ateiť numatančio politiko įžvalgumu, Olis dėstė: "Jeigu tas bus padaryta ir Atlanto Chartoje nusakytų principų bus laikomasi San Francisco konferencijoje ir po karo būsimoje taikos konferencijoje,--mažųjų tautų teisės bus apsaugotos ir tuo būdu bus išvengta agresijos prieš mažąsias valstybes, o tinkama programa pastoviai taikai bus užtikrinta".

SENATORIUS TOBEY ĮRAŠĖ
OLIO KALBĄ Į KONGRESO
LEIDINĮ

Charles W. Tobey, senatorius iš New Hampshire, girdėjęs A. Olis kalbą, ją labai susidomėjo. Oliui baigus kalbėti, senatorius padėjo jam už kalbą ir prašė leisti ją įrašyti į Kongreso leidinį.

Senatoriaus pastangomis, tos prasmingos kalbos tekstas 1945 m. kovo 26 d. buvo įrašytas į oficialųjį Kongreso leidinį--Kongressional Record.

Address by Anthony A. Olis at American
Lithuanian Mission Dinner

EXTENSION OF REMARKS
OF

HON. CHARLES W. TOBEY
OF NEW HAMPSHIRE

IN THE SENATE OF THE UNITED STATES
Thursday, March 29 (legislative day of
Friday, March 16), 1945

Mr. TOBEY. Mr. President, on March 23 it was my privilege to attend a dinner of the American-Lithuanian Mission at the Hotel Statler. There I heard an address delivered by Anthony A. Olis, an attorney of Chicago, which made a great appeal to me. I ask unanimous consent to have the address

Tuo būdu į oficialiuosius JAV įstatymdavystės dokumentus buvo įrašytas logiškai išdėstytas ir teisiškai pagrįstas lietuvių tautos nepriklausomybės atkūrimo reikalavimas, išreikštas advokato Antano Olis, Amerikos Lietuvių Misijos pirmininko, liūpomis.

Antanas Olis pas Wendel Wilke 1929 m.
Kada Wilke kandidavo į J.A.V. prezidentus

KOVO MENUO LITUANUS ŽURNALO PARAMAI

Mieli lietuviai,

LITUANUS žurnalui Remti Komitetas skelbia š. m. kovo mėnesį LITUANUS žurnalo vajeaus mėnesiu, kurio metu bus telkiamos aukos šiam leidiniui paremti.

Komitetas kreipiasi į visą lietuvišką visuomenę ir maloniai prašo suprasti akademinio jaunimo norą dirbti Lietuvos naudai ir šį jo darbą auka paremti.

Lietuviško akademinio jaunimo vardu LITUANUS žurnalui Remti Komitetas nuoširdžiai dėkoja visiems lietuviams už jų malonią paramą, kurios dėka tebus įmanomas šio Lietuvai prasmingo darbo tęsimas.

LITUANUS žurnalui Remti Komitetas

IŠ KAIRĖS IR DEŠINĖS

Skyrius pasirodo periodiškai, susirinkus pakankamam tulžies kiekiui

Redaguoja: TEISYBĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJA

Galvos guldymas

O, gerbiemieji! Gana jau kartą to juodojo pesimizmo, kuriuo iki šiol savo tauriausiems veikėjams net nosis išjuodinom! Nors šiandien atvirai prisipažinkime, kad mes vis dėlto nesame kokie skruzdžiatričiai, kaip kartais patys apie save nuvapam. Aš tiesiog protestuoju prieš tokią nesąmonę!

Jeigu reikalas tikrai svarbus, uždavins sunkus, o tikslas dar labai aukštas, tai mes trupinio kišenėje tikrai ilgai neieškosime. Tada mes, taip sakant, trumpai ir drūtai:

--Galvą guldau, ponai! Kas daugiau?

Ir žinoma dalykas čia pat sutvarkytas, kol kiti dar ten smulkina vieną dolerį, mūsų galva jau ir guli, gražiai padėta ant stalo, kristalo taurelėmis apstatyta ir cigarečių pelenais apibarstyta. Didelės aukos mes niekad nesigailim.

Galvos guldyme, gerbiemieji, iki šiol dar niekas mūsų nepralenkė. Ak, tik prisiminkime. Ilgus metus vaduodami Vilnių, mes prisiekėme galvą padėti net ant Gedimino kalno viršūnės, o tai nėra jau taip paprasta. Žinoma, ne mūsų kaltė, kad tos galvos tada nereikėjo, bet įspūdis buvo didelis.

O bėgdami iš Lietuvos, mes vėl, taip sakant, prisiekėme, kad grįšime į tėvynę net ir tada, jeigu reikės galvą paguldyti prie Kybartų. Suprantama, kad įspūdis buvo vėl nepaprastai didelis.

O paskui, taip sakant, mes visą tremties kelią galvomis nuklojome. Galvą dėjom, kad už savaitės prasidės trečias pasaulinis karas. Galvą--kad Vlikas bus egziliuotė vyriausybė. Galvą--už diplomatinį atstovų Brisiaus galą. Galvą--už savo partijų laimėjimą, už būsimąjį Lietuvos jų amžiną viešpatavimą ir net už tai, kad nukirstų galvą kitaip manančių galvai.

Būdavo gi net tokių tarpų, kada mes visi likdavom be galvų ir tikrai kojų vadovaujami išsigelbėdavom.

O šiandien aš tiesiog net ir neįsivaizduoju, ką mes čia darytume be tos šventosios galvelės, tos tiek daug kartų ant tėvynės aukuro paguldytos, tos poetų apdainuotos, tos muzikų apsmuikuotos, ir dailininkų gražiai apdailintos.

Ateina, sakysim, koks nors tipelis ir, visai nesivaržydamas, ima tave prašyti, kad paremtum šokiąs, tokias ir dar kitokias bendruomenės pastangas, kurios neabejotinai nukreiptos į visuotinę visų labą. Na, ir ką tu jam gali atsakyti? Negi imsi naują dešimtį ir dėsi į jo suodiną delną?

--Ponas, aš galvą guldau už bendruomenę! Visą galvą, reiškia taip sakant! Ne mano kaltė, kad šį kartą neatsinešei krepšio jai įsidėti! Taigi,--sudi ir ligi pasimatymo, ponuli!

O kol jis kada sugrįš, tą pačią galvą tu jau siūlai Altui, dedi ant miltuotų svarstyklių Balfui, arba tiesiog meti ant vadovaujančių veiksmų stalo vadovavimuisi. O jeigu dar pabandai galvą paguldyti scenoje, sakydamas kiek iškilmingesnę prakalbą, tai publika susijaudinusi tiesiog rėkte rėkia, kaukte kaukia ir ašaroje ašaroja. Reiškia,--nereikia, ponuli, nenorime, tai jau per daug iš jūsų pusės! Susimildamas gana ir negraudinkite tokių pasiaukojimų!

Ir įspūdis vėl nepaprastai didelis.

O ta galva, vakare žmonos apglostyta ir apvaliai apibučiuota, taip ir šypsosi, iš patalo plunksnų išlindusi. E, gera galva, reiškia, nedurna,--galva visą žmogų vedžioja!

Taigi, tokios aukos niekad negali būti per mažą.

Ne, ponai! Neraukime patys savo šaknies, kuri mus, kaip ažuolus vėjui, prilauko. Mes esame ne tik didžiaviriai ir didžiadvasiai, bet ir didžiažodžiai, kaip ir turėtų būti.

Prof. Fortunatas Kilbukas

KUR YRA ŠVIESA, TEN YRA ŠEŠĖLIAI!

J. Gliauda

Rašytojas Jurgis Gliauda, šiemet apšviestojo salę priimdamas trečiąjį literatūrinę tūkstantinę, susirinkusiai chigaiškei tautai pasakė visą eilę dar niekur negirdėtų minčių, ypač vertų įsidėmėti jo mecenatams.

"Štai ir vėl vadina mane laureatu,--tarė gerbiamas laureatas. "Iš tą terminą tik įšibrovė nedidelė naujovė: trigubas laureatas, trigubas romano konkurso laimėtojas. Tačiau...netikslus tas puošnūs terminas. Esutik...tarnas..."

Kad mes šia skaudžia teisybe nesuabejotume, malonusis autorius likusioj kalbos daly savą klausytojams apsisiekė visoje žavinčioje tarnystėje, scenoje pasirodydamas iš šviesos ir iš šešėlio pusės. Stovėdamas prieš rašytojų, dailininkų ir kitokių kultūrininkų auditoriją, o įsukdamasis kaip namie, pagarbusis tėvynės tarnas tarė:

"Neestetiškas yra lietuviškojo mėslyvežio paveikslas. O mes kaip tik čia sustojome prieš literatūrinį mėslyvežį. Ir estetikos nėra, ir kvapas nekoks. Ir darbas--ne juokai--sunkus. O garbingojo lietuviškojo mėslyvežio ūkyje mėslyvežis yra epopeja. Mėslyvežis yra šiandien, plūtiš rytoj. Mėslyvežis pripildė aruodus. Pavergtoje Lietuvoje to nebus. Rašytojai išrikuoti, kaip kareiviai patikrinime. Ten literatūrinio mėslyvežio sąvoka nežinoma".

Gerbiama! laureatą mes galime patikinti, kad po šių iškilnių ir Lietuvos rašytojų varuotojams "literatūrinio mėslyvežio" sąvoka jau bus žinoma. Belieka tik apgailestauti, kad Komisija nepaskyrė premijos už

JŪS KLAUSIATE
-- MES ATSAKOME

KLAUSIMAS • Pastaruoju metu didelį pasisekimą turi atsiminimų knygų, ir, manau, jų autoriai, šį tą atsimindami iš vakarykščio, save įamžina istorijoj. Aš irgi turėjau daug didelių pergyvenimų su dideliais žmonėmis bei jų žmonomis, ir norėčiau įsiminti. Visa bėda, kad gyvenime stipriai nugalėjau ir dabar nieko neatsimenu. Patarkit, kaip man paryšyti atsiminimų knygą?

Norįs Būti Rašytoju,
New York

ATSAKYMAS - Atsiminimus rašant, autoriui visai nereikia nieko atsiminti. Rašyk Tamsta viską, kas ateina į galvą, ir savo veikėjus vadink tikrom pavardėmis, nes jie taip pat nieko neatsimena. Kilus nesusipratimams, Tamstos knyga turės dar didesnę pasisekimą.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

RECEPTAI NORINTIEMS IŠGARSĖTI

Mūsuose vis daugiau atsiranda polėkingų žmonių, norinčių išgarsėti, bet, nežinodami, kaip tai padaryti trumpiausiu keliu ir laiku, dažnai pražūva tautai be garso. Kol bus išleistas išgarsėjimo vadovėlis, mes čia tenorime suinteresuotiems patiekti keleta išbandytų receptų.

LITERATŪROJ noris išgarsėti kaip rašytojas ne būtinai turi pats mokėti rašyti. Pavyzdžiui, jis gali išsivertęs geresnį rumunų ar albanų autoriaus vertimo vertimą dalyvauti konkurse, arba tiesiai nusipirkti jau išgarsėjusio lietuvių rašytojo veikalą už kiek didesnę sumą, negu tais metais skiriama premija. Išaiškėjus apgavystei, toks garsėtojas jau be papildomų išlaidų dar labiau išgarsėtų.

MUZIKOJ išgarsėti yra pats lengviausias būdas, nes pati muzika yra garsų menas. Čia pakanka tik garsiai pasiskelbti spaudoje, kad esi sukūręs Simfoniją Opus 24, Sonatą C--dur fortepionui su balalaika, ar Variacijas P--dur su dviem diežėm. Kai apie tai nuskliks garsas, reikia vėl bent porą kartų spaudoje garsiai padejuoti, kad dirigentai kerštaudami nepasirenka tavo kūrinių ir sąmoningai žlugdo kūrėją. Tada tavo neparašytų veikalų garsas nuaidės po visą kraštą, ir dar visuomenė stovės skriaudžiamojo pusės.

DAILĖJ išgarsėti yra daug patirtim paremtų būdų. Paprasčiausia, kaip dailininkai sako, reikia nupiešti aviną ir po pavelsu parašyti, kad tai liūtas. Tada spaudoj kils didžiausias triukšmas. Ir tikri dailininkai įrodys, kad ne tik tavo paveikslas yra avinas, bet ir tu pats esi avinas. Nors pradžioj būsi kiek ir apniekintas, bet nenusimink, nes garsas perkamas už aukas. O to garso čia bus tikrai daug.

GARSŲ VISUOMENĖS VEIKĖJŲ gali pasidaryti per naktį, tik parašęs straipsnį, nukreiptą prieš visus kitus visuomenės veikėjus. O išgarsėti šeimos skandalais neverta nemokyti, nes tuos receptus geriausia žino mūsų žmonos. Mes tik nepartartume išgarsėti labdarybe. Žinok: kuo daugiau duosi, tuo daugiau iš tavęs reikalaus. O kai jau pats neturėdamas nustosi duoti, veikėjai gyvą prakeiks.

NEPARTARTUME stengtis garsėti ir humoristikoje, nes mes patys nemėgstame konkurentų, o, be to, humoristo vardas jau savo prigimtim yra keiksmažodis. Antai, dar neseniai pačiam Clevelande vienas nuosaikų visuomenės veikėjas, pamatęs nuosaikų šviesuomenės veikėją iš didelio nuoširdumo karštai bučiuojantį jo žmoną, sušuko: "Nebūk niekingas juokdarys! Ką gi dabar čia prasimanai?"

Kaip išvaduoti Lietuvą?

Šiemet vasario 16 d. proga gausiose prakalbose vėl buvo išsamiai pagvilintas klausimas, kaip be didesnių aukų būtų galima sustiprinti mūsų laisvės kovą.

Antanas Varnas savo kalboj tarp kitko pareiškė:

"Aš raginu dėtis į Amerikos partijas, nes, mano įsitikinimu, tik per partijas yra ateitis Lietuvai."

Prel. J. Balkūnas, atstovaudamas antpartinės bendruomenės valdžią, Kanadoj pasakė, kad Lietuvai išvaduoti reikalinga tik "viena tauta, vienas fondas ir viena auka".

Mūsų nuomone, vienos aukos gal būtų truputį per mažą, ypač

PROLIETUVIŲ MENININKŲ KLUBE

PIRMAS DAILININKAS ANTRAM: Aš viešai protestuoju prieš tamstos pasenusias pažiūras į meną, neatšaukiamai pasitraukiu iš šito kultūrinio avinų klubo ir griežtai atsisakau dalyvauti su tamsta bendroje parodoje!...

jei ta auka yra tik vienas doleris.

Bet mes visiškai sutinkame su Povilu Gaučiu, kuris, apžvelgęs įvairias mus edančias nutautėjimo ir nudidvyriškėjimo susnas, taria, kad--"visa pasikeistų į gerąją pusę, jeigu Amerikos valdžia uždraustų lietuvišką spaudą ir imtų persekioti lietuvių."

Raminanti statistika

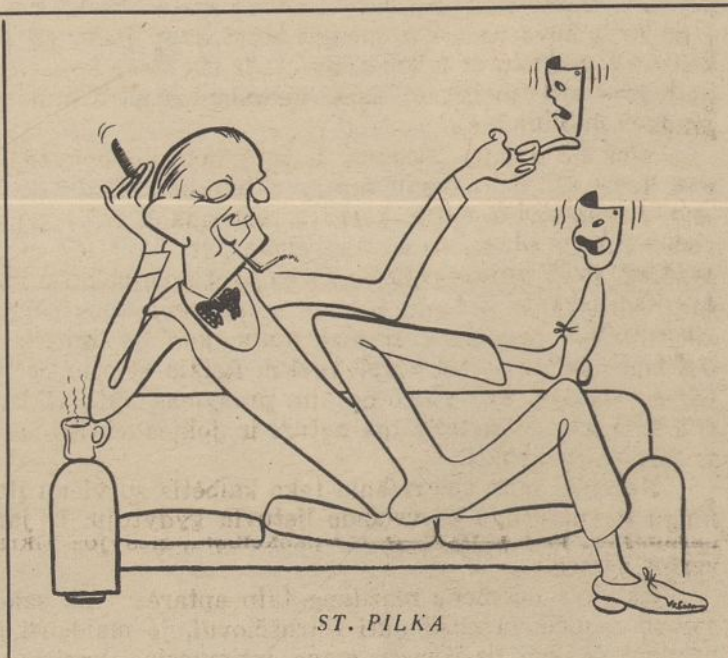
Pagal naujausius apskaičiavimus, kadaise Lietuvoj per 20 metų buvo išleisti 7 "Lietuvių En-

ciklopedijos" tomai, o tremtyje per 7 metus--20 tomų tokios pat "L. Enciklopedijos."

Senieji Enciklopedijos leidėjai ir kūrėjai turėtų dėl to labai nenusiminti, nes 20x7-140 ir taip pat 7x20-140.

Liūdna naujiena

Prof. Arnold Greenhill ištyrė, kad nė vienas garsiausių Amerikos prakalbininkų niekad nebuvo išrinktas prezidentu. Tai tikrai liūdna žinia mūsų veikėjams.

ST. PILKA

Aktoriaus Stasio Pilkos istoriniai tyrinėjimai

Stasys Pilka, "Teatro Almanacho" trečiame tome atkasinėdamas Kauno Dramos Teatro atsiminimus, jau pradžioj pasipiktinęs sušunka:

"Kai bandoma išseivijos akiračiuose lengvabūdiškai vertinti ar teisiog demagogiškai ar lengvamaniai "kritikuoti" Kauno Dramos teatrą, arba iš jo didelių darbų nerimtai "tyčiotis", darosi nesuprantami tokie per drąsūs išsišokimai."

Toliau savo straipsny garbingasis istorikas mums iškelia iš po žemių visą eilę tokių Kauno teatro teigiamybių: Dramos teatre--"triumfavo didesnių pajamų, t.y. kasos diktavimas, publikai nusilenkimas ar tiesiogiai jai pataikavimas," "Nepasisekimus nulemdavo ir neteisingas centrinių vaidmenų paskirstymas, nuo ko veikalas pasidarydavo lyg tuščiaiduris, bergždžias..."

Rež. B. Dauguviečio rankose "tragedijos virsdavo verkšlenti verčiančiomis melodramomis, klasikinės komedijos--farsais," "Samdomi vergai--aktoriai gležnomis jėgomis turėjo... vaidinti," "Vyriausiojo režisieriaus pareigoms iš Vilniaus tapo iškviestas vienos pirmujančios aktorės...švogėris," "Jaunimo atstovai pradėjo ne atvykti į repetitijas, vėlindavosi į spektaklius, rodydavosi Teatro patalpose (ir netgi scenoje) aiškiai neblaivūs..."

Todėl Stasio Pilkos logišku tvirtinimu "Kauno Dramos teatro ypatingai turi būti atžymėtas, kaip žymiausiųjų Lietuvos aktorių brendimo, susitelkimo ir žydėjimo centras...kur išsirpo pradinės kūrybos gražūs vaisiai."

Ir straipsnio gale patvirtindamas tai, ką yra pasakęs pradžioje, gerbiamasis kritikas mums atvirai prabyla:

"Sunku daryti išvadas. Manieji apie Kauno Dramos Teatrą prisiminimai, teigimų išdavos ir vertinimai yra subjektyvūs, greičiausiai, yra ir paviršutiniškai "populiarūs". Mūsų skyriaus redakcija laukia daugiau tokių rimtų mokslo veikalų."

UŽKEIKTAS ARCHEOLOGINIS RADINYS

70 m. amžiaus sąmoningas senosios kartos lietuvis p. L.K., neseniai vedęs jauną dypukę, kasinėdamas savo kiemą, rado puodą su 5,000 dolerių. Radinį ištyrus, buvo neginčijamai nustatyta, kad tai tie patys pinigai, kuriuos tuoj po vestuvių, p. L.K. buvo įdavęs savo žmonai įnešti į banką, ir ji pakely juos pametė.

Senelis iš džiaugsmo paskyrė 100 dolerių Chicago's Šv. Antano dūdų orkestrui, o likusią sumą vėl padavė žmonai įnešti į tą patį banką.

Pavyzdingos šeimos nelaimel žmona tuos pinigus ir vėl pakely pametė. Šiuo metu dorasis senukas iš susigrauzimo atgulė į lovą, ir daktarai nesitiki, kad iš jos atsikeltų.

Kas Dirvos neskaito -- daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti Dirvą.

Naujiems skaitytojams prenumerata metams tik 8 doleriai

Kiti rašo:

Laisvoji Lietuva apie Tautinę Sąjungą, Dirvą, Vienybę...

Laisvoji Lietuva atspaudė rašini "Naujos partijos ir panika". Apie Tautinę Sąjungą, Dirvą ir Vienybę tame straipsnyje rašo:

"Imkime kad ir Amerikos Lietuvių Tautinę Sąjungą (ALTS). Tai gana senai veikianti ir pakankamai pajėgi tautinės srovės organizacija. Ji savo eilėse spietė visus patriotiškai nusiteikusius Amerikos lietuvius ir praėityje neturėjo didesnių vargų savo vidaus gyvenime, išskyrus "kovą" su internacionalistais cicilikais ir ultra katalikais lietuviais.

Pagrindiniai šios srovės reprezentantai spaudos žodžio laukuose buvo DIRVA ir VIENYBĖ. Vienybė, tiesa, dažnai nu-

klysdavo nuo pagrindinės tautinės linijos ir ieškodama pigaus populiarumo remdavo visai priešingos ideologinės pažiūros žmones į tuos postus, kur tautinės srovės supratimu geriausia galėjo atstovauti tik patriotas lietuvius (pav. socialisto Michelsono, dabar jau sėdinčio kalėjime už sukybes, avantiūra). Nebuvo ko nei stebėtis, pats VIENYBĖS redaktorius visada buvo linkęs į didesnius posūkius ir jam buvo sunku pasiduoti pagrindinei srovės linijai.

Atsirado šiame krašte nauji ateiviai. Tie, kurie tikėjo į tautines idejas nemarumą, pasilaidydami savo iš Lietuvos atsivežtų organizacijų tęstinumo teise, įsijungė į ALT eiles.

Reikia pripažinti, kad pagrindinis šios srovės organas DIRVA tuo metu gyveno labai sunkias dienas, tiesiog vegetavo. Buvo suprasa, kad tik tvirtai pastačius spaudą ant kojų, padarius ją patrauklia ir skaitoma, bus galimas ir idėjinis sugrąžinimas.

žydėjimas ir atgimimas. Susirūpinta DIRVOS tobulinimu. Atsirado ir lėšų ir žmonių. DIRVA daro žymius pažangos šuolius ir visiškai užtarnautai atsistoja tautinės minties lietuvių spaudos priešakyje.

Tas, žinoma, negalėjo patikti zigzagais gyvenančiam VIENYBĖS redaktoriui. Mat jis buvo "užmirštas" ir neparemtas...

Jo didybės pykčio valandoje, VIENYBĖ šoka ieškoti "kaltininkų" ir iš piršto laužydama vežimus, neužsipuola tiesioginio savo pykčio kaltininko, --tobulėjančios ir jam konkuruojančios DIRVOS, bet pasirinko paskirus šios srovės veikėjus, nors visi šios akcijos užkulsai, mūsų supratimu, glūdi ne V. Rastenio asmenyje, bet DIRVOS tobulėjime. Iyky susikirtimas ir matydamas savo pralaimėjimą VIENYBĖS vadovas trenkia durimis į idėjinio judėjimo vienybę (paradoksas --jo laikraštis irgi vadinasi "Vienybė") ir... įsteigia savo nuosavą srovę! Ji vadinasi "Amerikos Lietuvių Vienybė"...

--Šis laikraštis geras, nes jis rašo apie mus,--sako Kęstučio draugovės skautai, radę žinutę, giriančią jų veiklą.

APAČIOJE: Mūsų bendradarbis Argentinoje L. Kančauskas siunčia nuotrauką iš prezidento Eisenhowerio viešnagės Buenos Aires, kurią jam pavyko padaryti prezidentui išvažiuojant iš Argentinos kongreso.

L. Kančiausko nuotrauka

dinasi: "Amerikos Lietuvių Vienybė"...

Ar tai idėjinis judėjimas? Nauja srovė? Ne, tai paprasčiausia kombinacija paremti bėdoje atsidūrusią VIENYBĘ.

Paspila neleistinos formos "polemika" su visiškai nežikima terminologija...

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga šaltai ir kietai pasielgia: poną Tysliavą pašalina iš tautinio Amerikos lietuvių judėjimo ir jis paliekamas su visa savo pagieža už durų.

Trenksmai iš už durų vis dar tebesigirdi, bet ką gi jie bereiškia...

DIRVA, tuo tarpu, daro šuolius savo tobulėjime toliau ir net tam tikros panikos įneša ir kitiems laikraščiams, kurie, susirūpinę sava ateitimi, jau šaukiasi "vajų" savo išvaizdos tobulinimui. Judėjimas sukeltas gyvas ir gražus, ir jei jis eis kultūringa forma, be naivių koliojimų, bus naudingas visai lietuviškai atečiai Amerikoje, nes laikraščiai darysis ne vien patrauklesniais sava išvaizda, bet ir įdomesni savu turiniu."

SKAUTAI

SKAUČIŲ TUNTO SUEIGA

Neringos Tunto skautės New Yorke paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės šventę vasario 27 d. Tunto sueigoje. Pravedė tūtininkė pskt. Aldona Noakaitė, dalyvaujant tėveliams, svečiams ir broliams skautams. Ta proga šešios skautės ir septynios paukštytės davė įžodį. Dvasios vadas pskt. kun. J. Pakalniškis pasakė kalbą ir paminėjo Nepriklausomybės šventę.

Po iškilmingos dalies skautės turėjo trumpą programą. Sktn. V. Četietienė papasakojo apie pasaulio skaučių Susimastymo dieną, uždegė bendrą žvakę su atsinešta žvakute iš tarptautinės skaučių susimastymo sueigos įvykusios vasario 22 d. Scarsdale, N.Y. Toje tarptautinėje sueigoje lietuvių skautės atstovavo sktn. V. Četietienė, pskt. A. Noakaitė ir pl. A. Šileikytė.

Tunto sueigoje kiekviena skautė, uždegdama žvakutę, pasakė, kokiam tikslui ji uždega. -- Vienos degė už tėvynę Lietuvą, už žuvusias skaites, už partizanų, už skautybę, kitos atsiminė skaites Lietuvoje, kurios negali laisvai skautauti.

Sugiedojus "Ateina naktis", skautės išsiskirstė pakilioje nuotakoje.

TORONTO

Paramos metinis susirinkimas

Lietuvių kredito kooperatyvo Paramos metinis narių susirinkimas įvyko vasario 28 d. Pagal patiktas metines finansines apyskaitas 1959 m. gruodžio 31 d. koop. Paramos aktyvai sudaro \$882,690.21, kurių stambiausia pozicija, asmeninės paskolos, siekia \$538,212.81, nekilojamo turto paskolos -- \$178,217.46.

Balanso pasyvo svarbiau-

sios pozicijos yra šerai, kurių sudaro \$274,291.12 ir depozitai -- \$568,135.20.

Pagal patiktą pelno ir nuostolio sąskaitą, 1959 m. pelnas siekia \$24,294.45, kuris valdybos pasiūlymu padalintas: dividendas šeri-ninkams 5% sudaro -- \$9836.60, Vasario 16 d. gimnazijai paremti \$500, Toronto Maironio vardo šeštadieninei mokyklai \$500, atsargos kapitalui papildyti \$10,000, ipotekinių skolų procentų sumažinimui iš 9% į 7% -- \$604.84 ir likutis \$3,027.93 paskirti į specialų fondą.

Visos apyskaitos ir pelno padalinimas susirinkimo patvirtinta be pakeitimų. Sveikintina valdybos užimta pozicija pelno padalini-

mo atžvilgiu, kuri atsiribojo nuo bet kokių politinių susigrupavimų.

Slaptu balsavimu į valdybą išrinkta A. Kiršonis, į kredito komitetą F. Senkus, į revizijos komisiją K. Dailinda.

Susirinkimui pirmininkavo J. Strazdas ir V. Meilus.

V. A.

Neo-Lithuania ir broliškų korporacijų korporantų ir filisterių susirinkimas.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania Toronto skvriaus susirinkimas įvyks kovo 20 d. 4 v. p. p. Lietuvių Namuose, i kurį kviečiami ir broliškų korporacijų kolegos-kolegės. Prašome visus skaitlingai dalyvauti.

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS BŪTINAI REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO -- DAUG MUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai **padarykit**: pasirūpinkit, kad jie gautų **DIRVĄ**!

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis **pusantro šimto kartų per metus!**

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius -- \$2.00 ☐

už 6 mėnesius -- \$4.00 ☐

už pirmus metus -- \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokesį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

... tik Strohs's yra
verdamas tiesiogine ugnimi
... verdamas prie 2000°!

Virimas, kurį jūs matote virimo katile, atliekamas tiesioginiai kaitinant atvira ugnimi. Šis didelis karštis duoda geriausį skonį, gaunamą iš geriausių mišinių... todėl Strohs's yra lengvesnis ir skanesnis. Pasinaudok gaivinančiu skoniu Amerikoje vieninteliu ugnimi verdamu alumi šiandien!

Jums patiks

Strohs's

šviesesnis

DABAR VIETINĖMIS KAINOMIS

The Stroh Brewery Company
Detroit 26, Michigan

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Dr. A. Šapoka**, Tėviškės žiburių redaktorius, skaitęs Clevelande paskaitą apie Šv. Kazimierą, aplankė Dirvą.

• **L. V. S. Ramovė** Clevelando skyriaus metinis susirinkimas, įvykęs vasario 28 d. išrinko naują valdybą, kuri pasiskirstė pareigomis: A. Jonaitis — pirmininkas, J. Smetona — vicepirmininkas, A. Mikoliūnas — izdininkas, V. Apanis — sekretorius, Pr. Mainelis — kultūrinių reikalų vedėjas ir vėliavos globėjas.

Kontrolės komisija: K. Morkūnas — pirmininkas, J. Palukaitis ir G. Gudėnas — nariai.

• Svarbus SLA 136 kuopos narių susirinkimas įvyks kovo 13 d., 11 val. 45 min., Lietuvių salėje.

Bus renkama Pildomoji Taryba ir sprendžiama keletas skubių ir svarbių klausimų. Po to numatytos vakšės ir įvairių grupių fotografavimas. Geistina, kad tokiais tikslais susirinktų visi kuopos nariai, išskiriant tiksliai sergančius.

• **Kovo 11 d. (penktadienį), 7 val. vakare, Čiurlionio Ansamblio** Namuose, 10809 Magnolia Dr., įvyks visuotinis Studentų Sąjungos Clevelando skyriaus susirinkimas. Nariams dalyvavimas būtinas.

• **Tradicinė Kaziuko mugė** įvyks kovo 20 d., Lietuvių salėje. Clevelando skautės kviečia visus atsilankyti, gardžiai pasivaikinti, įsi-

gyti lietuviškų rankdarbių ir pamatyti įdomią programą.

• **Vaidilos Teatras** praneša, kad bilietai į V. Mariūno 5 v. dramą "Melas šventykloje" premjerą, įvyksiančią kovo 12 d., 7 v. v., Slovėnų salėje — 6409 St. Clair Ave., gaunami pas Z. Peckų — 1344 E. 68, tel. UT 1-5793 ir Dirvos redakcijoje, o vaidinimo dienoje nuo 5 v. v. prie įėjimo į salę. (30)

• **J. Kazlauskas** Income Tax pareiškimus pildo Dirvoje kiekvieną šeštadienį nuo 9 val. iki 2 val. po pietų, arba pagal susitarimą telef. RE 1-7222.

• **Korp! Neo-Lithuania** praeitą sekmadienį suruošė Vasario šešioliktosios minėjimą Čiurlionio ansamblio

... Ačiū Dievuliukui už pirmą šešiasdešimt metelių... Praeitą šeštadienį Clevelande Čiurlionio namuose V. Braziuliui pagerbti buvo suruoštas pobūvis. Iš kairės: muz. A. Mikulskis, R. Braziulienė, V. Braziulis ir pobūvio ruošimo komisijos pirmininkas inž. P. Žilūrys. V. Plodžinsko nuotrauka

VISIEMS NAUDINGA PRAMOGA!
kovo 12 d., Slovėnų salėje, 6409 St. Clair Ave.

PREMJERA Viktoro Mariūno 5 v. drama **MELAS ŠVENTYKLOJE**

Rengia **Vaidilos Teatras**.

Režirūra ir dekoracijos **Petro Maželio**.

Po vaidinimo užkandžiai su išgėrimais, kritika, pasiūnekūčiavimas...
Pradžia 7 val.

Bilietai gaunami iš anksto Dirvoje, pas Vaidilos teatro kasininką Z. Peckų, UT 1-5793 ir vaidinimo dieną nuo 5 val. Slovėnų salėje.

Premjeroje dalyvauti visų maloni privilegija.

Vaidilos Teatro Administracija

namuose. Į minėjimą susirinko labai gausus jaunimo ir artimųjų būrys. Įdomią programą pravedė ir išpildė visi jaunieji korporantai, mergaičių kvartetas ir sparsią pažangą daręs neolithuanų orkestras.

DETROIT

Prasminga ir įdomi paskaita

Lietuvių Kultūros Klubas kovo 13 d., sekmadienį, 4 val., Tarptautinio Instituto rūmuose šaukia susirinkimą, kuriuo metu socialinio draudimo specialistas J. Šoliūnas skaitys paskai-

tą — Socialinio draudimo technika ir politikos metmenys.

L. K. K. Valdyba maloniai kviečia lietuviškąją visuomenę atsilankyti. Įėjimas neapmokamas. Po paskaitos tradicinė kavutė.

Serga Jurgis Mitkus

Lietuvos kariuomenės kūrėjas-savanoris, atsargos kapitonas J. Mitkus gavo širdies smūgį. Po ilgo gydymosi ligoninėje ligonis pagerėjo ir šiuo metu gydosi namie.

J. Mitkus, ilgametis Ramovės Detrote skyriaus pirmininkas ir kitų tautinių organizacijų veikėjas būtų patenkintas, jei jį tautiečiai aplankytų.

J. Mitkus gyvena: 8251

Cloverlawn, Detroit, Mich., tel. WE 4-9612.

Grįžo iš Floridos

Kun. A. Miluko monografijos leidimo rėmėjai, visuomenininkai Stokai (Stokienė yra Detrote Lietuvių Kultūros Klubo vicepirmininkė) grįžo iš atostogų Floridoje.

Susirgo Kostas Jurgutis

Dirvos bendradarbis ir Detrote Balfo 76 sk. pirmininkas Kostas Jurgutis gavo širdies smūgį. Skubiai išvežtas į "Lincoln Hospital" ligoninę, kur pamažu taisosi.

Reikšdami užuojautą ligoniui ir jo šeimai, Detrote lietuviai nuoširdžiai linki ligoniui greičiau pasveikti.

mg.

EAGLE STAMPS PADIDINA SUTAUPAS PAS

the MAY CO'S (2) BASEMENT stores

Niekad anksčiau Clevelande nebuvo už tokią žemą kainą!

53 dalių valgomas setas

Puikus "New England in Autumn" emaluotas vaizdas

- 8 Dinner plates
- 8 Bread & Butter Plates
- 8 Soup Plates
- 8 Cups
- 8 Saucers
- 8 Dessert Dishes
- 1 Platter (large size)
- 1 Cream Pitcher
- 1 Sugar Bowl with lid
- 1 Baker Dish (extra deep)

Šis 53 gabalų "New England Autumn" pietų servizas yra puikus priedas jūsų valgomajam stalui ar įspūdinga dovana. Švelnūs pagražinimai dramblio kaulo spalvos fone. Puikus išbaigimas (nėra aštrių briaunų). Pagražinimai dengti emaliu. Tat skubėk pirkti, rašyk ar skambink dėl šio puikaus servizo, o drauge ir taupyk!

13.88
Komplektas

Paštu ir telefonu užsakymai pildomi. Šaukit CHERRY 1-3000

The May Co.'s Basement Accessories Department, Downtown and On the Heights

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**
4% **SUPERIOR SAVINGS**
ACCOUNTS INSURED TO \$10,000
HOME AND REMODELING LOANS
CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

DIRVA

Nr. 29

1960 m. kovo 9 d.

KAS IR KUR?

• Dail. Adomo Galdiko kūrinių paroda prasideda kovo 16 d., Feigl galerijoje — 601 Madison Ave., New Yorke, tarp 57 ir 58 gatvių. Bus išstatyta 20 paveikslų. Jų tarpe ir nesenai laimėjęs premiją kūriny. Paroda bus atidaryta kasdien nuo 10-5 val. vak. išskyrus sekmadienius. Parodą tęsis iki kovo 31 d.

• Birutė Paprockienė, dr. V. Paprocko žmona, vasario 28 d. išskrido į Vokietiją, o iš ten balandžio 23 d. vyks į Vilnių aplankyti savo tėvų. Vilniuje išbus vieną savaitę.

• Elizabetho, Newarko ir New Yorko Tautinės Sąjungos skyriai dešimtmečio šventę švenčia kovo 19 d., 7 val. vak. Carnegie Endowment International Center — 345 E. 46 St., New York. Programoje iškilmingas posėdis, Aleksandro Merklio paskaita ir vaišės.

• J. Vaišnys, S. J., "Laiškų Lietuviams" redaktorius, dėkodamas Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos centro valdybai už sveikinimą ir auką dešimtmečio proga, tarp kita ko rašo:

"Ypatingai malonu, kad įvertinate mūsų darbą ir "Laiškų Lietuviams" užsiibrėžtą liniją. Mūsų tikslas ir toliau bus drąsiai ginti mūsų tautiečių reikalus ir jungti juos į vieninę armiją kovai už mūsų idealus,

nes kiekvienam turėtų būti aišku, kad tik vienybėje galybė.

"Kovos ir priešų mes nebijome, tačiau yra labai malonu, kai matai, kad šalia stovi ir kitos galingos sąjungos bei organizacijos, kovojančios tuo pačiu ginklu ir siekiančios to paties tikslo".

"Laiškus Lietuviams", mėnesinį žurnalą, lietuviai jėzuitai leidžia Chicagoje jau dešimtį metų. Šalia religinių klausimų, žurnalas giliai nagrinėja tautines, kultūrinės ir auklėjimo problemas.

• Chicagoje ruošiamasi išleisti lietuvių biznierių ir profesionalų adresų knygą. Manoma, kad tokių Chicagoje esą net keli tūkstančiai.

• Dainininkas Jonas Butėnas sunkiai serga ir gydomas Cook apskrityje ligoninėje.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondo narių metinis susirinkimas New Yorke įvyks kovo 13 d., fondo pirm. Antano Seniko bute, Great Neck, N. Y. Bus renkama nauja valdyba.

• Skulp. Antanas Aleksandravičius, sulaukęs 75 metų amžiaus, mirė Kaune. Kurį laiką yra gyvenęs ir JAV.

• St. Kęsgaila, Dirvos bičiulis iš Montrealio, siųsdamas metinę prenumeratą atsiuntė ir -5.00 auką.

Iš giedrininkių suruošto Chicagoje Vasario 16 minėjimo. Kalba Daužvardienė. Prie stalo matyti: kun. Kubilius, Juknevičienė, Augustinavičienė, solistė Motiekaitienė su sūnumi, solistė Pautenienė ir kiti.

V. Noreikos nuotrauka

• Kovo mėnesį vyksta vajus lietuviško akademinio jaunimo leidžiamam Lituanus žurnalui paremti. Šio informacinio-kultūrinio žurnalo leidimas yra galimas tik lietuvių visuomenės aukų dėka. Todėl paremkite šį Lietuvai naudingą darbą — siųskite aukas šiuo adresu: LITUANUS, 916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

T. GAILIUS, Vasario 16 Gimnazijos inspektorius, pats būdamas geras sportininkas, yra daug pasidarbavęs prie mokinių sportinio lavinimo, krepšinio komandos įsteigimo ir sporto aikščių įrengimo.

• Naujai išrinktoji iš New Yorke gyvenančių teisininkų, dviejų metų kodencijai, Lietuvių Teisininkų Draugijos centro valdyba pasiskirstė pareigomis: J. Brazinskas — pirmininkas, V. Sidzikauskas — pirmas vicepirmininkas, V. Stašinskas — antras vicepirmininkas, B. Nemickas — sekretorius, M. Brakas — išdinininkas, A. Trečiokas, J. Stiklorius — valdybos nariai.

Dabartinės centro valdybos adresas yra — 70 Fifth Ave., New York 11, N. Y. (rašyti vicepirm. V. Sidzikausko ar sekretoriaus B. Nemicko vardu).

E. CHICAGO

Nepriklausomybės Fondui rinkliava

East Chicago's apylinkės Sąjungos skyriaus valdyba Lietuvos Nepriklausomybės Fondui pradėjo aukų vajų

Turimomis žiniomis rink-

Ivykusiame E. Chicago's Vasario 16 minėjime jūrų skautės dalyviams prisega tautinius ženklelius.

Los Angeles lietuviai

SU KAUKĖM IR BE KAUKIŲ

Los Angeles Lietuvių Bendruomenės apylinkės valdyba vasario 27 d. Larchmont salėje (Hollywoode) suruošė kaukių balių. Tai buvo vienas iš geriausių pavykusių priešgavėnių lietuviškų parengimų mūsų kolonijoje. Nors ir ne pertirštai, bet susirinko, kaip sakoma, rinktinė lietuviška publika — visų atspalvių, visų sluoksnių ir visų amžių. Šioji dar retai lietuvių naudojama salė teikia gerą, jaukią nuotaiką, o ją dar didino savo tinkamai parinkta muzika lietuvių Krafo kapela. Rūpestingai bendruomenės ponų paruošti gausūs užkandžiai, na, ir vėsinamųjų gėrimų fontanai visiems suteikė vaišės tikrąją to žodžio prasmę.

Bet didžiausiu pasisekimu teiktų laikyti pačias kaukes. Iš šios rūšies mėginimų praeityje išedavo greičiau tik parodija, bet šį kartą Bendruomenės baliuje buvo apščių tikrų ir įdomių kaukių. Kai kurios kaukės ir kostiumai atrodė gal jau per daug tiesiai atvykusios iš tos rūšies priemonių nuomojimo sandėlių, bet keletas kostiumų ir kaukių buvo originalios, rūpestingai padarytos, individualizuotos.

Valdybos parinkta teisėjų ar "ekspertų" komisija vidurnaktį paskelbė savo sprendimus trim kaukėm, kurios ta proga buvo kukliai premijuotos. Pirmą prizą laimėjo Birutė Lembergaitė už "rožės" kostiumą, antrą — p. Brazdžionienė už "eglę žalčių karalienę" ir trečią — Milda Mikėnienė už "japonę". Išskyrus pirmąjį prizą, publika tačiau ne labai norėjo sutikti su komisijos įvertinimais, nes buvo gana gausu kitokių įdomesnių ir individualesnių kaukių bei kostiumų. O ypač nepasitenkinimo sukėlė komisijos šališkumas ar tiksliau — tikra "diplomatinė klaida" nieku neatžymėt vyriškų kaukių. Didžiausią erzę tuo reikalu kėlęs "spaudos stalias" todėl vienbalsiai nusprendė vyriškų kaukių pirmąjį prizą paskirti žurnalistinei Algirdui Gustaičiui už jo įkūnytą "arabų šeichą". Iš tikrųjų, jis buvo be kaukės, tik su arabišku kostiumu ir taip gerai atlikto šeicho "make-up", kad beveik niekas jo per visą balių neatpažino.

Los Angeles LB balius, kaip sakytą, bendrai paėmus tenka laikyti labai gerai nusisekusiu. Tai

bus gal laimingiausias jos parengimas iš visų kitų praeityje ir tuo prisidėjęs prie Bendruomenės idėjos populiarinimo.

Ta proga būtų galima pridėti vieną kitą simbolišką komentarą. Kaip šen ten kitur, taip juo labiau Los Angeles lietuvių Bendruomenė buvo ir pasiliko labai kaukėta. Jos dalyviai kol kas daugumoje tik užsideda "bendruomeniškumo" kaukes, bet iš tikrųjų liekasi tokie, kaip buvo ir yra. Kai kaukės vidurnaktį nusiimamos, tai kiekvienas taip ir mato tą patį krikdemų ar frontininkų lyderį, tą patį tautininką ar net socialistą (pastarasis ar pastaroji pas mus tuo tarpu vis dar sudaro retenybę, istorinį eksponatą). Na, matyti ir tokių, kurie yra nepartiniai, tik lietuviai; jie dirba, bet nevadovauja ir bendruomenės apylinkės nuotaikų nenustato.

Pasidavusi užkulisinį srovių įtakai, Los Angeles bendruomenės apylinkės valdyba kaip tik praėjusiais metais be būtino reikalo tapo labai kontraversiška, šališka ir nebe bendrinė, ypač kai pradėjo blaškytis... tarp parapijos namų ir atskirų lietuviškų namų statybos. Ji visai prasilenkė su bendruomenės tikslais, kai pradėjo žodžiu ir per spaudą vartyti aštrią propagandą prieš Tautinių Namų Fondą ir tik tuo motyvu, kad tai esąs "vienų tautininkų" fondas, todėl "partinis" ir nepriimtinas. Lyg tarsi pati LB apylinkės vadovybė ir ją daugiausia remiantieji veiksniai nebūtų (kai kaukės nuimamos) ideologiškai šališki ir labai jau partiniai asmenys.

Kolonijai didėjant, bus pravartu ne vieneri, o galkelerii lietuviški namai, — jeigu, žinoma, šiandien čia labai subendruomeniškėjusi vadinamoji katalikiška srovė, kurios braižytojai dabar Gedimino stulpais išbraižo klebonijos pastatus, vėl gražiausiai ir tylutėliausiai nesugūžęs atgal į parapijos namus. Tiesą sakant, grįžimo takai jau prasi-dėjo.

Namus pastatyti piktuoju yra gana sunku, ir dar sunkiau juos būtų išlaikyti su ginciais ir pykčiu. Daugiau padaryti galima tik gražumu. O Los Angeles lietuvių Visuomenė vis dar tebelaukia tautinių namų — šiokių ar tokių. (br).

PAIEŠKOMI

Balčiūnienė, Valerija, gyvenusi 836 W. Cullerton St., Chicago, Ill.

Bogušas, Stasys (Bogus, Stanley)

Guiga, Jonas, kilęs iš Šiaulių apsk.

Jankutė, Marija, Antano ir Marijos Liaudanskaitės Jankų duklė, gim. Papilėje, buvo Kemptene, ir našlaičių stovykloje, Vokietijoje. Jasiukaitis, Juozas, Mykolo sūnus, gim. Panevėžyje 1922 m. gruodžio mėn.

Jesinskienė, Stepanija Kursonis, Boleslovas, Jono sūnus

Latonas, Juozas, Martyno sūnus

Macijauskas, Julius, Henriko sūnus, kil. iš Švėkšnos, Kretingos apsk.

Margevičius, Juozas, Martyno sūnus, gyveno Philadelphia, Pa. Packakūnas, Jonas — Juozas, gyvenęs Kaune, ir Schwandorfe, Vokietijoje

Raitelaitienė, Zosė, Jono Laurynaičio duklė, gim. Striūpų km. Šakių val.

Raškauskas, Aleksandras ir Pranas, Raškauskienė, Marijona, ir Raškauskaitė, Aldona.

Serbenta, Stasys-Vaidevutis, Stasio sūnus; gimęs 1923 m.

Šeškevičius, Jeronimas, Vlado sūnus, iš Kriuklių km., Kaniavos val., Lydos apsk.

Usonis, Mykolas, Igno sūnus, gyvenęs Dumblių km. Taujėnų val.

Vitkauskas, Aleksandras, kilęs iš Kražių val., Raseinių apsk., ir jo sūnus Jonas ir Petras, gimę Amerikoje

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

Consulate General of Lithuania 41 West 82nd Street New York 24, N.Y.

Pakenė

A. A.

Profesoriui med. Dr. KAZIUI OŽELIUI

mirus, reiškiamo užuojautą poniai SOFIJAI OŽELIENEI ir šeimai

Eugenija ir Juozas Bartkai

Pranešame pažįstamiems, kad 1960 m. kovo

5 d., 10 val. vakaro Lietuvoje mirė

MYKOLAS ITOMLENSKIS,

buvęs Fredos Aukštesniosios Sodininkystės Mokyklos mokytojas.

Nuliūdęs sūnus su šeima

ANTANUI JONAIČIUI,

jo mamytei Lietuvoje mirus, reiškiamo gilią užuojautą

Em. ir B. Steponiai

EDVARDĄ STEPONAVIČIŲ, JADVYGĄ

ILENDIENĘ, jų šeimas ir artimuosius, mylimai mamytei

K. STEPONAVIČIENEI

mirus, giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Vladas ir Lidija Mingėlai